

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Παραεμπόριο, παραοικονομία και οργανωμένο έγκλημα.

Μεταπτυχιακή Εργασία
του Παντελή Σαρακινιώτη

Κόρινθος, Ιανουάριος 2013

010242

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΜΕΡΟΣ Α: Θεωρητικό πλαίσιο	
Παραοικονομία και μετανάστευση. Συμμετοχή των μεταναστευτικών πληθυσμών στην οικονομική πραγματικότητα της χώρας.....	3
Το μεταναστευτικό φαινόμενο στην Ελλάδα.....	8
Ορισμός λαθρεμπορίου.....	15
Περιπτώσεις λαθρεμπορίας	15
Στοιχεία του αδικήματος	16
Ορισμός παραεμπορίου	16
Το οργανωμένο έγκλημα. Θεωρητικά μοντέλα και προσεγγίσεις	19
Το παρεμπόριο ως οργανωμένο έγκλημα	21
Η πραγματικότητα έξω από τα σύνορα	24
ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία και απόψεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου από τους κρατικούς μηχανισμούς και τους εμπλεκόμενους φορείς	
Στατιστικά στοιχεία	30
Στοιχεία Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής για το 2012	32
Αντιμετώπιση του φαινομένου. Κρατικές παρεμβάσεις και νομοθεσία	37
Η άποψη των εμπορικών συλλόγων και επιμελητηρίων	40
Η δράση των παράνομων επιχειρήσεων	50
Τα δεδομένα σήμερα	52
Η περίπτωση της Αθήνας και τα μέτρα του Δήμου	54
ΜΕΡΟΣ Γ: Έρευνα- Συνεντεύξεις	
Περιοχές υψηλής κινητικότητας	58

Τα στέκια του παρεμπορίου	60
Συνεντεύξεις	61
Προϊσταμένη Κεντρικού Σχεδιασμού Δημοτικής Αστυνομίας Μαρία Δουβίκα	61
Η περίπτωση των παράνομων CD Παναγιώτης Χίνης, Στέλεχος της εταιρίας Deloitte, εταιρείας που προσφέρει ελεγκτικές, φορολογικές, χρηματοοικονομικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες και ασχολείται με τη μουσική πειρατεία στην Ελλάδα	64
Απόψεις μικροπωλητών	66
ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	77

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παραοικονομία αποτελούσε ανέκαθεν φλέγον ζήτημα στην ατζέντα κάθε κράτους, αφήνοντας τεράστια έσοδα να χαθούν ετησίως. Οι κλάδοι της παραοικονομίας ποικίλλουν και οι αγορές στις οποίες διαθέτει σχεδόν την αποκλειστικότητα πληθαίνουν. Σε συνδυασμό με την τωρινή οικονομική κρίση που μαστίζει τις χώρες της Ευρωζώνης, το ζήτημα γίνεται ακόμα πιο επίκαιρο και ο κρατικός μηχανισμός οφείλει να καταπολεμήσει το φαινόμενο όσο ποτέ άλλοτε.

Ο κλάδος της παραοικονομίας που είναι πιο επίκαιρος από ποτέ δεν είναι άλλος από το παραεμπόριο. Τα τελευταία χρόνια αποτελεί διαρκές θέμα στις πρώτες σελίδες των μεγάλων εφημερίδων και στα δελτία των κεντρικών καναλιών της τηλεόρασης, με τους αρμόδιους υπουργούς αλλά και τα στελέχη των υπουργείων και της τοπικής αυτοδιοίκησης να δηλώνουν συχνά ότι η καταπολέμηση του φαινομένου, που έχει πάρει άγριες διαστάσεις, θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα του κράτους και των δήμων ώστε να μην πληγεί κι άλλο η οικονομία του κράτους που βρίσκεται σε δεινή θέση.

Μέσα από τα ΜΜΕ αλλά και τον παλμό της κοινωνίας, το παραεμπόριο άρχισε να γίνεται μέρος της καθημερινότητας των περισσότερων Ελλήνων, με τον καθένα να αναπτύσσει μια γνώμη την οποία βάσιζε με διάφορα επιχειρήματα. Το πιο συχνό, η συμμετοχή και ο ρόλος των μεταναστευτικών πληθυσμών στην εξάπλωση του φαινομένου. Μεγάλη μερίδα της κοινωνίας θεωρεί αποκλειστικά υπεύθυνους τους μετανάστες για τις τεράστιες διαστάσεις που έχει πάρει το παραεμπόριο αλλά και η παραοικονομία στη χώρα μας, γεγονός που αποδεικνύεται εν μέρει και από την άνοδο ακροδεξιού πολιτικού κόμματος που βάσισε μεγάλο μέρος της πολιτικής του καμπάνιας στο θέμα αυτό, τονίζοντας συνεχώς το βαρύτατο ρόλο των μεταναστών στην καθίζηση της οικονομίας και της κοινωνίας, με αποτέλεσμα να εκμεταλλευτεί τελικά - έξυπνα- τον παλμό της κοινωνίας και να καταφέρει ακόμα και να εκλέξει βουλευτές.

Είναι τελικά το παραεμπόριο αποτέλεσμα της - αρκετά μεγάλης, η αλήθεια είναι- παρουσίας μεταναστευτικών ομάδων στη χώρα μας. Το δημιούργησαν εκείνες, η απλά το εκτόξευσαν στα επίπεδα που βρίσκεται σήμερα;

Ή ίσως τα αίτια της εξάπλωσής του κρύβονται κάπου πιο βαθιά, με τους μετανάστες να αποτελούν απλά ένα γρανάζι στη μηχανή της παραοικονομίας, μιας μηχανής που είναι καλά εξοπλισμένη και "λαδωμένη" ώστε να συνεχίσει να λειτουργεί ακατάπαυστα, βγάζοντας σε κοινή θέα μόνο αναλώσιμα μέρη της που αντικαθίστανται άμεσα?

Η παραοικονομία και το παραεμπόριο είναι, όπως προδίδει και το πρώτο συνθετικό τους παρεκκλίνουσες δραστηριότητες, αντίθετες στους νόμους και τους κανόνες που διέπουν την κοινωνία και χαρακτηρίζουν την κυρίαρχη κουλτούρα. Κατά πόσο μπορούν να συνδεθούν με το οργανωμένο έγκλημα θα εξεταστεί παρακάτω.

ΜΕΡΟΣ Α

Θεωρητικό πλαίσιο

Παραοικονομία και μετανάστευση. Συμμετοχή των μεταναστευτικών πληθυσμών στην οικονομική πραγματικότητα της χώρας.

Οι **Williams και Windebank**(1995) σε ένα -ιδιαίτερα καινοτόμο- άρθρο τους, επιχειρώντας να προσεγγίσουν με κοινωνιολογικούς όρους την παραοικονομία, προτείνουν μια ενδιαφέρουσα τυπολογία που χαρακτηρίζει τις δράσεις του φαινομένου. Σύμφωνα με αυτή, οι χώρες της Νότιας Ευρώπης - συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας - χαρακτηρίζονται από υψηλή δραστηριότητα και εκμετάλλευση λόγω:

- Μεγάλου αριθμού απόρων
- Κυριαρχίας των μικρών επιχειρήσεων με τη μείωση του κόστους να αποτελεί βασική στρατηγική ώστε να επιβιώσουν
- Υψηλής φορολογίας και κοινωνικού επιπέδου ασφαλιστικών εισφορών
- Κοινωνικών κανόνων οι οποίοι ευνοούν την αποδοχή της παράνομης εργασίας
- Πυκνών κοινωνικών δικτύων
- Ευρύτατου κοινωνικο-οικονομικού μίγματος
- Σχετικά χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης
- Περιορισμένης πρόσβασης σε κρατικά επιδόματα
- Χαλαρής εφαρμογής των κανονισμών

Επίσης, επισημαίνουν πως η παραοικονομία έχει τη δική της ιεραρχία, μοιάζοντας αρκετά σε ορισμένες περιπτώσεις στην επίσημη.

Οι **Andreas Jahn** και **Thomas Straubhaar** θεωρούν πως η διόγκωση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης και η άνθιση της παραοικονομίας απορρέουν από τις "τρύπες" της οικονομίας και τους λάθους χειρισμούς των εκάστοτε ανθρώπων που τη διαχειρίζονται.

Συγκεκριμένα, γράφουν ότι : "Η ανάγκη για φτηνά - παράνομα- εργατικά χέρια καλλιεργεί το έδαφος για τη δημιουργία μιας αγοράς που θα απορροφά παράνομους μετανάστες και ενός υπόβαθρου που θα καθορίζει τους συνοριακούς ελέγχους και θα ρυθμίζει την αγορά εργασίας. Συμπερασματικά το φαινόμενο της παράνομης μετανάστευσης θα πρέπει να αναλυθεί από κάποιον και από τη σκοπιά της οικονομίας, έχοντας πρώτα κατανοήσει πλήρως το ρόλο που παίζει στη διαμόρφωση των κανόνων και των νόμων." ¹

Τυπικά, και σε ό,τι αφορά στη μετανάστευση, η Ελλάδα βίωσε παρόμοιους μετασχηματισμούς με όλες τις δυτικές μεταβιομηχανικές κοινωνίες. Σ' αυτές, η μετανάστευση αποτέλεσε έναν από τους κεντρικούς πυλώνες της αποβιομηχάνισης, της τριτογενοποίησης των οικονομιών και της μεταστροφής στη χρηματιστηριοποίηση. Κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1970, το κεφάλαιο στη Δύση είχε φτάσει σε μια κρίσιμη καμπή. Οι εργατικοί αγώνες στο εσωτερικό των δυτικών χωρών είχαν αυξήσει σε δυσθεώρητα ύψη τις κοινωνικές δαπάνες και συμπιέζαν ραγδαία τα ποσοστά κέρδους. Σε απάντηση αυτής της τάσης υπήρξε μια κολοσσιαία αντεπανάσταση από τη σκοπιά του κεφαλαίου. Οι βιομηχανίες και ο δευτερογενής τομέας μεταφέρθηκαν σε χώρες-εργαστήρια, όπως ήταν η Κίνα και άλλες χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Η Δύση στράφηκε προς τις υπηρεσίες, επικεντρώθηκε στις διευθυντικές και οργανωτικές λειτουργίες της παγκόσμιας –πλέον– παραγωγής, αλλά και στην κατανάλωση.

Ταυτόχρονα, μέσω της μετανάστευσης, αναδύθηκε μια δυαδική αγορά

---

¹ Jahn A, και Straubhaar T., 1999, A Survey of Economics of Illegal Migration, στο *Immigrants and the Informal Economy in Southern Europe*, σ. 17

εργασίας, στην οποία οι ξένοι εργάτες αναλαμβάνουν τις χειρωνακτικές, αλλά και κοινωνικά απαξιωμένες θέσεις εργασίας, ενώ οι ντόπιοι εργαζόμενοι μετακινούνται σε δουλειές γραφείου, διευθυντικά πόστα ή στην αυτοαπασχόληση. Η διαίρεση μεταξύ χειρωνακτικής και πνευματικής εργασίας, που άλλοτε εκφραζόταν μέσω της αντίθεσης των «μπλε» με τα «λευκά κολάρα», αποκτάει εθνικές και πολιτισμικές διαστάσεις, καθώς οι εργασίες χαμηλότερου κοινωνικού κύρους αναλαμβάνονται πλέον από τους ξένους. Στο εσωτερικό των δυτικών κοινωνιών, γεννήθηκε μια τάση βαθύτατης κοινωνικής διαίρεσης, που έγινε γνωστή με την έννοια της «κοινωνίας των 2/3», ενώ ταυτόχρονα δόθηκε η δυνατότητα στα πλατιά μεσαία κοινωνικά στρώματα να αναπαραχθούν και να διευρύνουν την αγοραστική τους δύναμη. Λόγω της μετανάστευσης, έγινε εφικτό το πέρασμα σε μια κατάσταση που ταυτόχρονα χαρακτηριζόταν από επίταση των κοινωνικών ανισοτήτων και διεύρυνση της κατανάλωσης – τον μετασχηματισμό που τυπικά οι κοινωνιολόγοι αποκαλούν «πέραςμα από τις κοινωνίες της εργασίας στις κοινωνίες της καταναλωτικής απόλαυσης». Οι αλλαγές αυτές καταγράφονται σαφώς, ακόμα και στις νεοκλασικές οικονομικές μελέτες κόστους-οφέλους, σχετικά με τη μετανάστευση: Τα αποτελέσματα δείχνουν μείωση των μισθών στους χειρώνακτες, ταυτόχρονα διεύρυνση των διευθυντικών θέσεων εργασίας και μείωση των τιμών των καταναλωτικών προϊόντων.

Μπορεί να ακούγεται παράδοξο, εντούτοις, στην Ελλάδα, οι μεταβολές αυτές συντελέστηκαν σε μεγαλύτερη κλίμακα απ' ό,τι στη Δύση. Αιτία είναι η **ιδιαίτερη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας**. Πρώτον, και κυριότερο, έχει να κάνει με το γεγονός ότι ο ελληνικός εκσυγχρονισμός της δεκαετίας του 1990 και του 2000 στηρίχτηκε αποφασιστικά στις κατασκευές και στον τουρισμό, δύο κλάδους που απορροφούν κατ' εξοχήν φτηνή και συχνά “μαύρη” ξένη εργατική δύναμη και στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα στην εκμετάλλευσή της.

Ωστόσο, δεν ήταν μόνο οι κύριοι κλάδοι που ανταποκρίθηκαν άμεσα και άψογα στην ξαφνική παρουσία φτηνής και ελαστικής δύναμης στο εσωτερικό της χώρας, αλλά το σύνολο της ελληνικής οικονομίας. Η ελληνική εκδοχή της

τριτογενοποίησης χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανάπτυξη των προσωπικών και καταναλωτικών υπηρεσιών, σε μια αγορά εργασίας όπου κυριαρχούν οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις. Αυτή η μορφή τριτογενοποίησης χαρακτηρίζεται, σε αντίθεση με το μοντέλο της «τρίτης Ιταλίας», από χαμηλή τεχνολογική σύνθεση του κεφαλαίου και στηρίζεται αποφασιστικά στη συμπίεση του εργατικού κόστους. Έτσι, η χρησιμοποίηση της φθηνής εργατικής δύναμης των μεταναστών εξελίχθηκε στην Ελλάδα –μαζί με τις παροχές του κράτους και τα ευρωπαϊκά προγράμματα– σε αποφασιστικό παράγοντα που διέσωζε την κερδοφορία όλων των ελληνικών επιχειρήσεων, σε εποχές μάλιστα όπου ο σκληρός ανταγωνισμός θα τις είχε οδηγήσει σε μαρασμό. Το ίδιο μοτίβο θα καθορίσει τον χαρακτήρα και της ελληνικής γεωργίας, κατά τις δύο προηγούμενες δεκαετίες.

Τα στατιστικά στοιχεία επαληθεύουν αυτήν την ανάλυση: Οι μετανάστες απασχολούνται σχεδόν αποκλειστικά σε τέσσερις κλάδους (κατασκευές, υπηρεσίες [κυρίως οικιακές], γεωργία, εμπόριο-ξενοδοχεία-εστιατόρια): Σύμφωνα με στοιχεία του 2007, το 25% των μεταναστών απασχολείται στις κατασκευές, ένα 20,5% στις υπηρεσίες, ένα 17,5% στη γεωργία και ένα 15,7% στην εστίαση, το εμπόριο και τον τουρισμό. Η μισθολογική διαφορά μεταξύ ξένων και ντόπιων εργαζομένων κυμαίνεται γύρω στο 40%, ενώ πάνω από το 50% από αυτούς απασχολούνται με μισθούς κατώτερους των 600 ευρώ. Και βέβαια, απόδειξη ότι Η άτυπη, φθηνή εργασία κυριαρχεί μεταξύ των μεταναστών, Απόδειξη είναι ότι οι μετανάστες απασχολούνται κατά 40% στην ανασφάλιστη εργασία.² Γι' αυτό, εξάλλου, στην Ελλάδα, η παράνομη μετανάστευση κυριαρχεί έναντι της νόμιμης, και **οι παράνομοι μετανάστες βρίσκουν πιο εύκολα δουλειά και έχουν μικρότερα ποσοστά ανεργίας από τους νόμιμους.**

---

² <http://ardin-rixi.gr/archives/6786>

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις στις μεταναστευτικές κινήσεις όσον αφορά τη χώρα εγκατάστασης των μεταναστών με αποτέλεσμα χώρες της Νότιας Ευρώπης από χώρες παραδοσιακά «αποστολής μεταναστών» να θεωρούνται σήμερα «χώρες υποδοχής μεταναστών». Σ' αυτές τις χώρες ανήκει και η Ελλάδα.

Η μεγάλη "έκρηξη" που έγινε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 με τη μαζική εισροή μεταναστών από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης βρήκε τη χώρα μας εντελώς απροετοίμαστη. Με αισθητή την απουσία μιας συγκεκριμένης θεσμικής πολιτικής ακόμα και σήμερα, αν και η προσπάθεια που γίνεται τους καιρούς αυτούς είναι αναμφισβήτητα αξιοσημείωτη. Η στάση της ελληνικής πολιτείας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί όλα αυτά τα χρόνια ως στάση αναμονής και αμηχανίας απέναντι στη εξέλιξη του μεταναστευτικού ρεύματος και τη μετατροπή της Ελλάδας σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Ο κοινωνικός έλεγχος, τυπικός ή άτυπος, ασκείται εντονότερα στον μεταναστευτικό πληθυσμό, ως απόρροια του «Ηθικού Πανικού» που δημιουργήθηκε και των στοιχείων που αυτός διύλισε στην ελληνική κοινωνία. Οι μετανάστες γίνονται και στη χώρα μας, θύματα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, ομάδες που αποτελούν το άλλοθι για τις δυσλειτουργίες των κοινωνικών δομών και λειτουργιών, που απειλούν την ευημερία του τόπου και πρέπει να συμμορφωθούν με τους κυρίαρχους κανόνες για το ευρύτερο συμφέρον. Τα στερεότυπα των «κακών» μεταναστών που εντάχθηκαν στο συλλογισμό της ελληνικής κοινωνίας με την έλευση μεταναστών τη δεκαετία του '90, έχουν συμβάλει στα μέγιστα στη διαμόρφωση μιας στρεβλής εικόνας της κοινωνικής πραγματικότητας.

Το φαινόμενο του ηθικού πανικού συγκεντρώνει ένα κοινά παραδεκτό πυρήνα χαρακτηριστικών: ανησυχία και φόβος έναντι κάποιου φαινομένου ή ομάδας που προσλαμβάνεται ως απειλή για τις κυρίαρχες αξίες και την κατεστημένη ηθική τάξη. Μετεξέλιξη σε εχθρότητα και έντονη κοινωνική αντίδραση προς τη θεωρούμενη ως σοβαρή σε έκταση και ένταση απειλή. Παρέμβαση των φορέων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου και λήψη μέτρων δυσανάλογων προς τη βαρύτητα της ανεπιθύμητης δραστηριότητας ή

συμπεριφοράς. Ασταθής χρονική διάρκεια του πανικού και διαφοροποιημένη επίδραση στους θεσμούς και τη συλλογική κοινωνική συνείδηση, ανάλογα με τις περιστάσεις. Στη διαδικασία αυτή, ο ρόλος των ΜΜΕ είναι αποφασιστικός.³

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η σύνδεση των μεταναστών με την έντονη έξαρση της εγκληματικότητας και η συγκρότηση στερεοτύπων που συνδέουν συγκεκριμένες ομάδες με κατηγορίες εγκλημάτων, όπως π.χ. «ο Αλβανός κλέφτης». ή, ο Αφρικανός μικροπωλητής παράνομου εμπορεύματος.

Το μεταναστευτικό φαινόμενο στην Ελλάδα.

Το φαινόμενο της μετανάστευσης μπορεί αναμφισβήτητα να χαρακτηριστεί παγκόσμιο, ένα μείζον ζήτημα για κάθε κράτος που υφίσταται τη μετακίνηση πληθυσμών, είτε ως κράτος υποδοχής είτε ως κράτος αποστολής. Ένα φαινόμενο που παίζει καταλυτικό ρόλο στη διαμόρφωση των αντιλήψεων της κοινωνίας και συμβάλλει στην ανάπτυξη των κρατών, προσδίδοντάς τους κατά κάποιο τρόπο μια «ταυτότητα».

Όπως αναφέρει και η **Nancy Green**: 'Η σκέψη όσον αφορά τη μετανάστευση είναι εξίσου παλιά με το ίδιο το φαινόμενο. Ο καλύτερος τρόπος να την καταλάβουμε είναι συγχρόνως ιστοριογραφικός και συγκριτικός.'⁴

Διαφορές εντοπίζονται στην προσαρμογή των πληθυσμών αυτών στη χώρα υποδοχής, στην ένταξη και την ενσωμάτωσή τους. Ο άνθρωπος αλλάζει, εξελίσσεται, αναπτύσσεται και η κοινωνία υφίσταται αλλαγές, άλλοτε ριζικές

---

³ Βασίλης Χ. Καρύδης, «ΟΨΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Ποινική Δικαιοσύνη, Ηθικοί Πανικοί Έρευνες και Θεωρία», σ. 23

⁴ Nancy L. Green, «Repenser Le Migrations» Presses Universitaires de France, 2002, σ.154

κι άλλοτε όχι που καθορίζουν το status, τις αντιλήψεις των ανθρώπων, τις αρχές και τα πιστεύω τους, που σκιαγραφούν την μελλοντική πορεία που θα ακολουθηθεί. Μια πορεία που μπορεί να παρομοιαστεί με εκείνη ενός τρένου, του οποίου όμως τα εισιτήρια είναι περιορισμένα και η ζήτησή τους υπερβολικά αυξημένη. Αναγκαστικά λοιπόν, κάποιοι δεν θα επιβιβαστούν και θα πάρουν έναν δρόμο πολύ πιο δύσβατο, μακρύ και με τον κίνδυνο να ελλοχεύει σε κάθε στροφή, αναγκαίο όμως για να φτάσουν στον προορισμό τους. Κοινωνικά αποκλεισμένοι, άνθρωποι των οποίων ο τρόπος ζωής δεν συμβαδίζει με εκείνον της κυρίαρχης κουλτούρας, που διαφέρουν από το κοινωνικό σύνολο και νιώθουν στο πετσί τους την αποξένωση, τη δαιμονοποίηση, την «ετικέτα» που τους προσκολλάται, πιεζόμενοι έτσι ώστε να κλειστούν στο καβούκι τους και να ζήσουν μέσα απ' αυτό. Άνθρωποι που γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης, πιόνια στα χέρια των μεγάλων παικτών και βέλη στα τόξα πολέμων που κρύβουν σκοπιμότητες όλων των ειδών, που παρουσιάζονται με στερεοτυπικό τρόπο ως ομάδες που μας θυμίζουν διαρκώς ποιοι δεν πρέπει να είμαστε.

‘Ο μετανάστης δεν αντιμετωπίζεται ως πολίτης, υφίσταται περιορισμούς σε θεμελιώδη δικαιώματα και οι υπηρεσίες του κράτους υιοθετούν απέναντί του πολιτική αστυνόμευσης και καταστολής’⁵

Οι εθνικές - μεταναστευτικές ομάδες χρησιμοποιούνται όλο και πιο συχνά ως «άλλοθι» για τα υπάρχοντα κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά προβλήματα και θεωρούνται ο «κίνδυνος» ή «η απειλή» για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και ισορροπίας, ιδιαίτερα εκείνες οι ομάδες που ο πληθυσμός τους είναι μεγάλος ή διαφέρουν περισσότερο πολιτιστικά (π.χ.

---

⁵ Στ. Γεωργούλας, «Η νέα μεταναστευτική κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα και η νομιμοποίησή της» και Ι. Κούρτοβικ «Μετανάστες: Ανάμεσα στο δίκαιο και τη νομιμότητα (Δελτίο Εγκληματικότητας)», στο Αθ. Μαρβάκης, Δ. Παρσάνογλου, Μ. Παύλου (επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Αθήνα, 2001 σ 163-198 και 199-226 αντίστοιχα

ποιος θα είναι αυτός ο χώρος της κοινωνίας στο μέλλον, ιδίως όταν μια ολόκληρη γενιά θα έχει αναπτυχθεί με εικόνες σωματικής κακοποίησης και κοινωνικών διακρίσεων. Πόσο θα απέχει ο κοινωνικός χώρος όπου ο μετανάστης θα κρύβεται από το φόβο κακοποίησης ή σύλληψης από τον κοινωνικό χώρο της Ευρώπης των αποικιών και των εθνικών εκκαθαρίσεων;»⁶

Όπως επισημαίνεται στην τελευταία έκθεση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, αντί της απελευθέρωσης του εμπορίου- και της συναφούς ενίσχυσης των μεταναστευτικών ρευμάτων- «η διεθνής κοινότητα θα μπορούσε να είχε επιλέξει άλλο δρόμο. Τα εθνικά κράτη θα μπορούσαν να επιλέξουν τις ιδιαίτερα αυτάρκειες, κλειστές και περιχαρακωμένες οικονομίες. Θα μπορούσαν να είχαν αποφασίσει ότι η οικονομική απομόνωση συνιστά μικρό τίμημα μπροστά στη διατήρηση των ισχυρών, εθνικών ταυτοτήτων, της κοινωνικής ηρεμίας και αρμονίας και της μέγιστης ασφάλειας εντός των συνόρων τους. Αντιθέτως, προτίμησαν να στοχεύσουν στην παγκόσμια δικτύωση των παραγωγικών συστημάτων και στην αυξανόμενη διευκόλυνση και βελτιστοποίηση των ροών του εμπορίου»³. Δηλαδή τη διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, τη διατήρηση του πρόσφορου εδάφους για την ανάπτυξη εγκληματικών δικτύων και οργανώσεων, την ανατροφοδότηση του φαινομένου της φτώχειας καθώς και άλλων προβλημάτων που ταλανίζουν τις χώρες υποδοχής. «Οι κατακερματισμένες αγορές εργασίας, οι πιθανότητες εργασίας στην παραοικονομία, οι συνεχείς προσπάθειες νομιμοποίησης των

---

⁶ Ιορδάνης Ψημμένος, «Μετανάστευση από τα Βαλκάνια- Κοινωνικός Αποκλεισμός στην Αθήνα» Αθήνα, 1995 σελ 82

⁴ International Organization for Migration, *World Migration 2008. Managing Labour Mobility in the Evolving Global Economy*. Volume 4- IOM World Migration Report Series 2008, σελ 5

⁵ OECD, *International Migration Outlook, SOPEMI 2008*, OECD, 2008, σελ 47

παράνομων μεταναστών είναι παράγοντες που επιτείνουν την παράνομη μετανάστευση».5

Το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα εμφανίζει διάφορες ιδιαιτερότητες σε σχέση με το παγκόσμιο φαινόμενο –απόρροια των γεωγραφικών, κοινωνικών και ιστορικών ιδιαιτεροτήτων που χαρακτηρίζουν τη χώρα μας. Για παράδειγμα, ακούμε συχνά πως η Ελλάδα εντάσσεται στην κατηγορία εκείνων των χωρών όπου, μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70, υπήρξαν χώρες προέλευσης μεταναστών, για να εξελιχθούν σε χώρες υποδοχής μεταναστών, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 κι έπειτα. Ταυτόχρονα όμως και μέσα στις συνθήκες της κρίσης, καταγράφεται μια έντονη τάση «διαφυγής εγκεφάλων», δηλαδή μετανάστευσης μορφωμένου, υψηλά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και ιδιαίτερα τη Γερμανία. Και, βέβαια, στη μακρά ιστορική διάρκεια, η Ελλάδα, όντας ένας μεθοριακός ιστορικός χώρος, μεταξύ της Δύσης και της Ανατολής, του Βορρά και του Νότου, αντιμετωπίζει κατ' εξοχήν μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών, ειρηνικές ή μη.

Έτσι, πλευρές του φαινομένου μπορούν να ιδωθούν ως τομές ή ως συνέχειες παλαιότερων τάσεων: Η Δύση υπέβαλε τον ελληνικό χώρο σε έντονη «απομύζηση εγκεφάλων» κατά τα υστεροβυζαντινά χρόνια, καθώς οι Έλληνες τεχνίτες, καλλιτέχνες και διανοούμενοι μετανάστευαν προς τη Δύση και συνέβαλλαν αποφασιστικά στην Αναγέννηση. Και, βέβαια, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτό που βιώνουμε σήμερα, με την υποδοχή των ογκούμενων μεταναστευτικών ρευμάτων, είναι συνέχεια αντίστοιχων σε πυκνότητα και ένταση ρευμάτων που διήλθαν από εδώ, κατά τα μεσοβυζαντινά χρόνια ή κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Αξίζει να επιμείνουμε στις πτυχές εκείνες που αφορούν στην ιδιαιτερότητα του ελληνικού φαινομένου, καθώς και στο γεγονός ότι παραπέμπει σε τάσεις που επιμένουν στη μακρά ιστορική διάρκεια, διότι αυτές οι πτυχές είναι που παραλείπονται από τη σχετική δημόσια συζήτηση του φαινομένου –και βέβαια είναι οι πιο κρίσιμες για να κατανοήσουμε τις πραγματικές του διαστάσεις.

Η ιδιαιτερότητα του φαινομένου αναδεικνύεται και στις πιο απλές εκφράσεις του – για παράδειγμα, στον προσδιορισμό του πληθυσμού των μεταναστών που αυτήν τη στιγμή ζουν στην Ελλάδα. Ακόμα και σ' αυτό το τόσο απλό επίπεδο, τα στοιχεία που υπάρχουν είναι ισχνά και συγκεχυμένα, ενώ οι εκτιμήσεις που έχουν πραγματοποιήσει κατά καιρούς επίσημοι φορείς εμφανίζουν μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους, σε σημείο να έχει δημιουργηθεί μεγάλη σύγχυση σχετικά με τον αριθμό των μεταναστών που αυτή τη στιγμή βρίσκονται στην Ελλάδα.

Το πρόβλημα έχει να κάνει με την, έστω και κατά προσέγγιση, εκτίμηση των παράνομων μεταναστών που βρίσκονται αυτήν τη στιγμή στην Ελλάδα. Ο αριθμός των νόμιμων είναι γνωστός. Βάσει της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, ο αριθμός των νόμιμων μεταναστών ανέρχόταν το 2011 σε 621.178 άτομα. Γενικά, η τάση των νόμιμων μεταναστών στην Ελλάδα, και ιδιαίτερα των Αλβανών που κυριαρχούσαν στην ελληνική αγορά εργασίας κατά τη δεκαετία του 1980, είναι να μειώνονται, λόγω της κρίσης, της ακρίβειας, της ανεργίας και της γενικότερης επιδείνωσης των όρων ζωής.

Για τους μη νόμιμους μετανάστες, τώρα, οι εκτιμήσεις ποικίλουν. Το 2011, υπολογίστηκε ότι ανέρχονται στους 350.000-400.000, δηλαδή ότι, ως σύνολο, ο αριθμός των μεταναστών προσεγγίζει το 1.050.000-1.140.000. Πρόκειται για την πιο συγκρατημένη εκτίμηση, αν και ακόμα και αυτή καταγράφει μια αύξηση της τάξης του 120% σε σχέση με το 2008. Κατά καιρούς εμφανίζονται διάφορα σενάρια και αριθμοί στις εφημερίδες: Το 2009, ο πρώην διοικητής της ΕΥΠ και νυν στέλεχος του ΛΑΟΣ, Ι. Κοραντής, ανέφερε ότι οι μετανάστες στην Ελλάδα προσεγγίζουν τους 1.800.000, ενώ δημοσίευμα της Ελευθεροτυπίας, των αρχών του 2011, ανέφερε ότι πηγές από το αρχηγείο της ΕΛΑΣ ανεβάζουν τον αριθμό στις 2.300.000. Τέλος, πιο πρόσφατο δημοσίευμα του Βήματος ανέφερε ότι, βάσει των στοιχείων του υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, στην Ελλάδα ζουν 800.000 παράνομοι μετανάστες.

Η σύγκριση προκύπτει από το γεγονός ότι δεν μπορεί να υπάρξει καταγραφή του αριθμού των εισερχομένων στην Ελλάδα, αλλά και όσων καταφέρνουν να φύγουν από τη χώρα μας – γιατί είναι σαφές πλέον πως η μεγάλη πλειοψηφία των μεταναστών που καταφθάνουν στην Ελλάδα θέλουν να συνεχίσουν τον δρόμο τους προς την Κεντρική και τη Δυτική Ευρώπη. Ως προς τους εισερχόμενους, υπάρχει μόνον ο αριθμός αυτών που συλλαμβάνονται, αλλά η διεθνής βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η αναλογία αυτών που συλλαμβάνονται και αυτών που καταφέρνουν να διέλθουν παράνομα τα σύνορα είναι 1 προς 2 με 1 προς 4.

Τούτο σημαίνει, για να δώσουμε ένα παράδειγμα, το 2010 συνελήφθησαν για παράνομη είσοδο ή διαμονή στη χώρα περίπου 132.500 αλλοδαποί, και από αυτούς απελάθηκαν οι 52.469. Προκειμένου να αποκτήσουμε μια εικόνα για το πόσοι μπορεί να εισήλθαν από τα σύνορα, θα πρέπει να πολλαπλασιάσουμε τους 80.262 που απομένουν επί 2 ή επί 4. Και πάλι δεν θα έχουμε ακριβή εικόνα, καθώς δεν γνωρίζουμε πόσοι κατάφεραν να φύγουν από τη χώρα. Βεβαίως, υπάρχουν μέθοδοι για να γίνουν ασφαλέστερες εκτιμήσεις, με αναγωγή και κατάρτιση ακριβέστερων πολλαπλασιαστών, βάσει ορισμένων παραγόντων που μπορούν να δώσουν ορισμένες ενδείξεις (όπως λόγω χάρη την παρουσία των παιδιών στα σχολεία ή τα νοσοκομεία, μέσω της απασχόλησης κ.ο.κ.), εντούτοις εδώ υπεισέρχεται η εγκληματική αδιαφορία του κράτους, που αδυνατεί να καταγράψει έστω το πρόβλημα.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, όμως, είναι σαφές ότι το ποσοστό των μεταναστών που βρίσκονται σήμερα στη χώρα μας είναι πολύ μεγάλο, αναλογικά ένα από τα μεγαλύτερα της Δυτικής Ευρώπης. Υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ως προς αυτό, με κυριότερη τη σαφώς καταγεγραμμένη τάση αύξησης των μεταναστευτικών ρευμάτων που καταφθάνουν στη χώρα μας, ιδιαίτερα, μέχρι τουλάχιστον τα πρόσφατα χρόνια, μέσω του χερσαίου διαδρόμου του Έβρου. Το γεγονός αυτό το έχει ομολογήσει και η Φρόντεξ, που δηλώνει σχεδόν αδυναμία να ελέγξει το φαινόμενο, το οποίο λόγω και των γεγονότων στις αφρικανικές όχθες της Μεσογείου, με το μπλοκάρισμα των μεταναστευτικών διαδρόμων που κατέληγαν στην Ισπανία και την Ιταλία, αναμένεται να

επιταθεί ακόμα περισσότερο. Υπό αυτή την έννοια, η εκτίμηση φαίνεται υπερβολικά συγκρατημένη, και αυτό το 1.1 εκ. που δίνει μπορούμε μόνο να το θεωρήσουμε ως αφετηρία των εκτιμήσεών μας. Βεβαίως, από την άλλη, είναι σαφές ότι η ελληνική κοινωνία θα παρουσίαζε διαφορετικής φύσεως, έκτασης και εμβέλειας φαινόμενα, αν ζούσαν στους κόλπους της 20% μετανάστες όπως ισχυρίζονται οι ανώνυμες πηγές. Η αλήθεια, επομένως, πρέπει να βρίσκεται κάπου στη μέση: Αν δηλαδή οι παράνομοι μετανάστες είναι κάπου 800.000-900.000, τότε ο συνολικός αριθμός των μεταναστών που ζουν στην ελληνική κοινωνία είναι περί τα 1.500.000 – 1.700.000 εκατομμύρια, που ήδη αντιπροσωπεύουν ένα τεράστιο ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού. Μιλάμε, δηλαδή, περίπου το 13,5%-15% του συνόλου, ποσοστό ανάλογο με εκείνο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Και πάλι όμως, τα μεγέθη αυτά δεν είναι ικανά να εκφράσουν τον πραγματικό δυναμισμό του φαινομένου, καθώς τα ποσοστά των μεταναστών επί του συνόλου, στις παραγωγικές ηλικίες και τους εργαζόμενους, είναι πολύ μεγαλύτερα: Ο παραγωγικός πληθυσμός των αλλοδαπών πλησιάζει το 80% του πληθυσμού τους, ενώ για τους Έλληνες το αντίστοιχο ποσοστό είναι 66.2%. Αντίστοιχες αποκλίσεις εμφανίζονται στη δημογραφική δυναμική των δύο συνόλων, η οποία καταγράφεται και στη σχέση Ελλήνων και αλλοδαπών μαθητών που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία (1 προς 10, με τους Έλληνες να μειώνονται λόγω δημογραφικής κρίσης και τους αλλοδαπούς να αυξάνονται). Η απόκλιση της δυναμικής μεταξύ των δύο πληθυσμιακών συνόλων είναι γνωστό ότι θα μεταβάλει τον δημογραφικό και εν τέλει τον εθνολογικό και πολιτιστικό χάρτη της χώρας κατά τις επόμενες δεκαετίες. Εξάλλου, είναι γνωστές οι εκτιμήσεις του ειδικού τμήματος του αρμόδιου επί του πληθυσμού του ΟΗΕ, που υποστηρίζουν ότι, διαδοχικά, κατά τις επόμενες δεκαετίες το ποσοστό των μεταναστών στην Ελλάδα θα ανέλθει στην τάξη του 20%-25% μέχρι τα τέλη του 2020.⁷

---

⁷ <http://ardin-rixi.gr/archives/6786>

Ορισμός λαθρεμπορίου

Περιπτώσεις λαθρεμπορίας

Σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία των περισσότερων κρατών περιπτώσεις λαθρεμπορίας είναι:

- Η εισαγωγή ή εξαγωγή απαγορευμένων ειδών, καθώς και οποιαδήποτε χωρίς τελωνειακό έλεγχο.
- Η διάθεση αντικειμένων που έχουν εισαχθεί με ατέλεια, για ειδική χρήση, σε άλλες χρήσεις χωρίς άδεια.
- Η αντικατάσταση εισαγομένων εμπορευμάτων με ατέλεια (έστω και με προσωρινή) με άλλα εμπορεύματα.
- Κάθε έλλειψη εμπορευμάτων που έχουν τεθεί σε αποθήκες αποταμίευσης με σκοπό την αποστέρηση των δικαιωμάτων του Δημοσίου.
- Η ύπαρξη εμπορευμάτων επί πλοίου εξωτερικού που κατέπλευσε χωρίς ανωτέρα βία σε λιμένα ή όρμο μη επιτρεπτό για εκτέλεση εμπορικής πράξης. Ομοίως για αεροπλάνα και αεροδρόμια.
- Η ύπαρξη εμπορευμάτων που δεν υφίστανται στο επίσημο δηλωτικό του πλοίου ή αεροπλάνου ή άλλου μέσου μεταφοράς.
- Η έλλειψη εμπορευμάτων που φέρονται να φορτώθηκαν σε πλοίο εξωτερικού ή εσωτερικού, ή άλλα μέσα μεταφοράς, κατά την ώρα της αναχώρησης.
- Η κατοχή διαφόρων εμπορευμάτων που προβλέπουν διάφορες επιμέρους νομοθεσίες.
- Η αγορά, πώληση και κατοχή εμπορευμάτων που εισήχθησαν ή εισχώρησαν στη κατανάλωση κατά τρόπο που συνιστούν το αδίκημα της λαθρεμπορίας.

1. Υποκειμενικά: είναι η πρόθεση του δράστη είτε να στερήσει το Δημόσιο από τα νόμιμα δικαιώματά του, καταβάλλοντας προσπάθεια ν' αποφύγει την πληρωμή των αναλογούντων δασμών, είτε να εισαγάγει, ή εξαγάγει, εξ ορισμού απαγορευμένα είδη.
  2. Αντικειμενικά: είναι η έμπρακτη εκδήλωση της παραπάνω πρόθεσης, δηλαδή με επιχειρούμενη πράξη που έρχεται σε σύγκρουση με την κείμενη νομοθεσία.
- Σημειώνεται ότι κάθε παράβαση τελωνειακής νομοθεσίας δεν συνιστά απαραίτητα και λαθρεμπορία, όπως συμβαίνει αντίθετα. Όταν για παράδειγμα διαπιστωθεί καταστρατήγηση των τελωνειακών νόμων, εξ οποιασδήποτε αιτίας, όπου και σαφώς δεν συνυπάρχει δόλος, τότε βεβαιώνεται υπό του αρμοδίου οργάνου τελωνειακή παράβαση η οποία και επισύρει στο δράστη μόνο πρόστιμο. Η τελωνειακή παράβαση διαφέρει της λαθρεμπορικής παράβασης που επισύρει επιπρόσθετα κατασχέσεις και ποινική δίωξη του δράστη.

Ορισμός παραεμπορίου

Εξ ορισμού παράνομο, παρεκκλίνουσα πράξη (παράνομο εμπόριο) , η οποία εκδιώκεται από τις αρχές ενός κράτους. Το παρεμπόριο αποτελεί ,ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, ένα μεγάλο αγκάθι στην "ατζέντα" καταπολέμησης του εγκλήματος του κάθε κράτους, με την Ελλάδα να μην αποτελεί εξαίρεση.

Παρεμπόριο είναι το εμπόριο που ασκείται παρανόμως και σε βάρος του νομίμου εμπορίου και του Κράτους.

Το παρεμπόριο ασκείται στο περιθώριο που υφίσταται μεταξύ των νομίμων συναλλαγών, που συντελούνται μεταξύ των εμπόρων και των καταναλωτών και ασκείται σε έκταση, μικρή ή μεγάλη, αναλόγως των περιθωρίων που αφήνονται από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς του Κράτους αλλά και από την εκάστοτε διαμορφωμένη σχέση μεταξύ των νομίμων εμπόρων και καταναλωτών.

Παράνομο εμπόριο. Λαθρεμπόριο. Διαφορετικές ορολογίες, πλην όμως ίδιες στη συνείδηση της κοινής γνώμης, παρόμοια αποτελέσματα . Θέμα που με την πάροδο των χρόνων απασχολεί όλο και περισσότερο τους ερευνητές, καθώς το φαινόμενο διογκώνεται , ευνοημένο και από την ευελιξία η οποία χαρακτηρίζει την παγκόσμια οικονομία που είναι προφανώς επηρεασμένη από την «κρίση» που μαστίζει τις χώρες, ιδιαίτερα την Ευρωζώνη.

Με τη ζημιά στα έσοδα των κρατών και των περισσότερων επιχειρήσεων να υπολογίζεται σε νούμερα με πάρα πολλά μηδενικά ετησίως, έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην καταπολέμηση του φαινομένου, γεγονός που φαίνεται και από τον προϋπολογισμό των διαφόρων κρατών.

Πρόσφατα, ο υπουργός ανάπτυξης ανήγγειλε την έναρξη διαρκούς επιχείρησης-«σκούπα» κατά του παρεμπορίου σε όλη τη χώρα, επιθυμώντας προφανώς να καθησυχάσει την κοινή γνώμη ότι ο κρατικός μηχανισμός λειτουργεί και θα πατάξει τη μάστιγα που προκαλεί σοβαρές συνέπειες στην οικονομία και στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς. Σε λειτουργία τέθηκε πρόσφατα και το **συντονιστικό κέντρο για την καταπολέμηση του παρεμπορίου** στην πλατεία Κάνιγγος, το οποίο προστέθηκε σε μια σειρά από μέτρα που εντείνονται, για ένα πρόβλημα που απ' ό,τι φαίνεται διογκώνεται τα

τελευταία χρόνια και τείνει να εξελιχθεί σε μη αντιμετωπίσιμο αν δεν του δοθεί η απαραίτητη βαρύτητα.

Το βασικό ερώτημα όμως είναι αν πράγματι τα μέτρα αυτά έχουν στόχο να καταπολεμήσουν το παρεμπόριο αυτό καθαυτό, ως μείζον πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας, η οποία έχει υποφέρει και θα συνεχίσει να υποφέρει ακατάπαυστα, ή αν αποτελούν μια επιφανειακή προσπάθεια εφησυχασμού της κοινής γνώμης, αποπροσανατολίζοντάς τη ταυτόχρονα από τον πραγματικό πυρήνα που αποτελεί τη μητέρα όλων των προβλημάτων, την αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού, τη σταδιακή διάλυση των κοινωνικών αξιών, δικαιωμάτων και θεμελιωδών αρχών της κοινωνίας μας. Η "στροφή" αυτή, αν όντως υφίσταται, μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιδέξια, καθώς κατευθύνει συνειδητά τον κόσμο προς ένα άλλο φαινόμενο, το οποίο μπορεί να χαρακτηριστεί με τη σειρά του ως το σημαντικότερο της γενιάς μας παγκοσμίως, φαινόμενο το οποίο συζητείται καθημερινά και αδιαλείπτως στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στη χώρα μας την τελευταία εικοσαετία: το μεταναστευτικό.

Δεν αποτελεί μυστικό ότι η έξαρση του παρεμπορίου συνδέεται άμεσα με τον ολοένα και αυξανόμενο αριθμό του μεταναστευτικού πληθυσμού της χώρας μας. Αγγίζοντας, πτυχές όπως εκείνες του οργανωμένου εγκλήματος και της συννομωσίας, οι οποίες θα εξεταστούν παρακάτω, θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί πως το παρεμπόριο δίνει την ευκαιρία στην κυβέρνηση να δημιουργήσει ασυνείδητα στην κοινή γνώμη την ψευδαίσθηση πως αρχίζει να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά ένα φαινόμενο, το οποίο χαρακτηριζόταν - και συνεχίζει δυστυχώς να χαρακτηρίζεται, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων- από την παντελή απουσία ορθής πολιτικής, το μεταναστευτικό.

Αποτελεί λοιπόν η καταπολέμηση του παρεμπορίου μεταναστευτική πολιτική? Θα έπρεπε να εξετάζεται από αυτή τη σκοπιά, ή απλά ως καταπολέμηση του εγκλήματος, ανεξαρτήτως ποιός το διαπράττει?

κατασκευής του όρου. Πρόκειται για αυτό της συνομοσίας εξωγενών εγκληματικών ομάδων, οι οποίες φέρουν την αποκλειστική ευθύνη για το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος.⁸

Στην αρχή το οργανωμένο έγκλημα είχε συνδεθεί με τον όρο «συμμορία», με το ενδιαφέρον να επικεντρωνόταν σχεδόν αποκλειστικά στις δράσεις της. Παρ' όλα αυτά θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι σχεδόν σε κάθε συμμορία υπάρχουν και δομές ιεραρχίας και ισχύος, χαρακτηριστικά που μπορούν να δημιουργήσουν το έδαφος ώστε να επέλθει στο προσκήνιο ο όρος «οργάνωση». Και πράγματι σιγά σιγά, ο όρος ξεκίνησε να αναλύεται υπό διαφορετικό πρίσμα.

Ο **Short**, σε ένα από τους πρώτους ορισμούς της έννοιας γράφει ότι: «Το οργανωμένο έγκλημα είναι μια αυτό- διαιωιζόμενη συνεχής εγκληματική συνομοσία. Είναι ένα σωματείο το οποίο επιδιώκει να δράσει εκτός του ελέγχου του λαού και των κυβερνήσεων»⁹

Το 1963, ο **Joseph Valachi** κατέθεσε στο δικαστήριο, δηλώνοντας για πρώτη φορά δημόσια την ύπαρξη της Cosa Nostra καθώς και τη συμμετοχή του σε αυτή. Η κατάθεση αυτή έπαιξε σημαντικό ρόλο σε κάθε θεσμική ρύθμιση και επεξεργασία του φαινομένου.

Με τα χρόνια το οργανωμένο έγκλημα αναπτύχθηκε σαν όρος και επανερχόταν στο προσκήνιο όλο και πιο συχνά. Οι οργανώσεις που το χαρακτήριζαν έδωσαν τη θέση τους σε «δίκτυα οργανώσεων» που υπερέβαιναν τα εθνικά σύνορα δίνοντας στον όρο διακρατικό χαρακτήρα. Όλο και περισσότεροι ερευνητές ξεκίνησαν να ασχολούνται με το φαινόμενο συνδέοντάς το με ορισμένα μοντέλα ώστε να ολοκληρώσουν τις προσεγγίσεις τους.

---

⁸ Smith D.C. Jr, 1980, "Paragons, Pariahs and Pirates: A Spectrum- Based Theory of Enterprise", στο *Crime and Delinquency*, σελ 359

⁹ Short M., 1991, "Crime Inc. The Story of Organised Crime". p. viii

Με δεδομένο το ότι όλα γίνονται με σκοπό την απόκτηση κέρδους –άρα και το οργανωμένο έγκλημα- , οι επιχειρήσεις έπαιξαν αρκετά σημαντικό ρόλο στην πορεία του, όντας το καλύτερο μέσο για την απόκτησή του. Το επιχειρηματικό μοντέλο στην περίπτωση του οργανωμένου εγκλήματος χρησιμοποιείται ως «καμουφλάζ», κάτω από το οποίο το επιχειρησιακό ύφος του οργανωμένου εγκλήματος παραμένει αυτό «..της συνομοσίας, παρακινούμενο από ανοίικες δυνάμεις που επιδιώκουν να ανατρέψουν τη νόμιμη κοινωνία με τεχνικές προηγούμενα άγνωστες (ή τουλάχιστον ανεφάρμοστες) από τις νόμιμες επιχειρήσεις»¹⁰

Ο ιταλός καθηγητής του Πανεπιστημίου του Middlesex, **Vincenzo Ruggiero** χαρακτηρίζει την παραπάνω κοινωνιολογική ανάλυση «μωρόπιστη» και θεωρεί ότι «σταθεροποίησε το κοινωνιολογικό περίγραμμα του οργανωμένου εγκλήματος γύρω από τη συνομοσία».¹¹ Θεωρεί ότι αποτελεί μια πλασματική πραγματικότητα γύρω από το οργανωμένο έγκλημα και πιστεύει πως η επιχειρηματική δράση και η εμπορική ζωή δεν είναι εντελώς διακριτές κατηγορίες από το οργανωμένο έγκλημα. Ο Ιταλός εγκαινιάζει τον όρο "παράδειγμα του ελλείμματος» και τον θεωρεί ως κοινό χαρακτηριστικό όλων των θεωριών που έχουν αναπτυχθεί ανά τους χρόνους γύρω από το φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος, οι οποίες "...βρίσκονται σε συνάρτηση με κάποια έλλειψη είτε αφορά στον έλεγχο, στο βαθμό κοινωνικοποίησης, στις ευκαιρίες, στον ορθολογισμό κ.ο.κ "

Ο Ruggiero θεωρεί ότι το οικονομικό γίνεσθαι χαρακτηρίζεται από μια ενότητα, η οποία συμπλέκει τις νόμιμες και τις παράνομες δομές. Όπως λέει χαρακτηριστικά: "Το 'ανεπίσημο' τείνει να απορροφηθεί από το 'επίσημο, με την έννοια ότι κρυφές πρακτικές, παράλληλες διαδικασίες και μορφές παράνομης οικονομικής συμπεριφοράς καλούνται ολοένα και περισσότερο να αποδώσουν καρπούς για την επίσημη οικονομία. Με αυτό τον τρόπο, οι

¹⁰ Smith D.C. Jr, 1980, "Paragons, Pariahs and Pirates: A Spectrum- Based Theory of Enterprise", στο *Crime and Delinquency*, σελ 359

¹¹ Ruggiero V., 1996, *Organised and Corporate Crime in Europe- Offers that Can't be Refused*, σελ 18

ισχυριζόμενες απειλές που τίθενται από το ανεπίσημο τείνουν κατά συνέπεια να μετατρέπονται σε ευκαιρίες για το επίσημο".¹²

Εξαιρετική ανάλυση του μοντέλου του Ιταλού καθηγητή έχει κάνει η Β. Βασιλαντωνοπούλου στη διατριβή της: "Ο όρος *bazaar* επιλέγεται ως περισσότερο δόκιμος από αυτόν του οικονομικού *continuum* καθώς αποτυπώνει με ακρίβεια το συνεχές της κίνησης, το διαρκές της κινητοποίησης και το αμφίδρομο της πορείας που χαρακτηρίζει την εμπλοκή επίσημων με ανεπίσημες δομές, όπως και τη διαπλοκή νόμιμων ημινόμιμων, εξωνομικών και εξόφθαλμα παράνομων φορέων. Οι δυναμικές που αναπτύσσονται και οι δράσεις που υλοποιούνται μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξαρτώνται κάθε φορά από την εναλλαγή των ευκαιριών και των απαιτήσεων. **Το 'παζάρι' επομένως πέρα από ενιαίος είναι και χώρος ζωτικός, υποκείμενος στις εκάστοτε πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συγκυρίες, οι οποίες με τη σειρά τους υπαγορεύουν το ύφος, το εύρος και την ένταση των σχέσεων, των συνεργασιών και των κοινοπραξιών που αναπτύσσονται ανάμεσα στις άτυπες και τυπικές, στις νόμιμες και παράνομες πτυχές της οικονομίας.**"¹³

Η εσωτερική δομή που οικειοποιείται το οργανωμένο έγκλημα, προκειμένου να ανταπεξέλθει στους στόχους του είναι προφανές πως εξυπηρετεί τα μέλη του να ανταπεξέλθουν στις δυναμικές της αγοράς. Η λειτουργία του μας βοηθά να κατανοήσουμε τις δυναμικές του περιβάλλοντος χώρου εντός του οποίου δρα και εντοπίζεται- στην προκειμένη περίπτωση του παρεμπορίου- αλλά και το ανάποδο: το περιβάλλον του αποτελεί καθρέφτη για τη δομή του.

Το παρεμπόριο ως οργανωμένο έγκλημα

«Τα εμπορεύματα φέρνουν μαζί τους μαγείες ασυνήθιστες, κατορθώνουν να υπάρχουν χωρίς να υπάρχουν, να φτάνουν αν και δεν φτάνουν ποτέ, να

¹² Ruggiero V., 2000, *Markets and Crime- Essays in Anti- Criminology*, σελ. 39

¹³ Βασιλαντωνοπούλου Β., 2012, *Το έγκλημα του λευκού περιλαμίου απο εγκληματολογική και θυματολογική σκοπιά*, σελ. 274

Είναι κοινό μυστικό ότι πίσω από την παράνομη διακίνηση εμπορεύματος κρύβεται ένας ολόκληρος κόσμος, τα συμφέροντα του οποίου διακλαδίζονται σε πολλούς τομείς και αφορούν πολλές οργανώσεις και ομάδες. Ο αθέατος αυτός κόσμος παραμένει όπως έχει με διάφορους τρόπους, είτε με τη δύναμη των χρημάτων, είτε εκμεταλλευόμενος τα εκάστοτε κοινωνικά ρεύματα αποφεύγοντας μαστρικά την έκθεσή του στην κοινή γνώμη και παραμένοντας κρυμμένος εκεί που η απόδοση του συστήματος είναι αποτελεσματικότερη: στα παρασκήνια. Τα νήματα κινούνται από ανθρώπους οι οποίοι δίνουν εντολές σε κάποιους άλλους, που με τη σειρά τους δίνουν κι εκείνοι εντολές σε άλλους, με την αλυσίδα της ιεραρχίας να καταλήγει στον τελευταίο τροχό της αμάξης που είναι οι μικροπωλητές των δρόμων. Οι τελευταίοι είναι εκτεθειμένοι στην κοινή γνώμη, στις δυνάμεις ασφαλείας και αποτελούν εύκολο στόχο "δαιμονοποίησης" από την κοινωνία, με το πρόβλημα να εστιάζεται σε αυτούς. Αν μη τι άλλο, γεγονός που βολεύει το σύστημα του παράνομου εμπορίου, καθώς η λειτουργία του συνεχίζεται αδιάκοπα και το δυναμικό που χάνεται αντικαθίσταται αμέσως, μπορώντας έτσι κάλλιστα να χαρακτηριστεί αναλώσιμο.

Πόσο μεγάλο είναι αυτό το δίκτυο? Πόσο οργανωμένο? Είναι εθνικό το ζήτημα ή υπερβαίνει τα σύνορα κάθε κράτους? Ο Ρομπέρτο Σαβιάνο, στο εξαιρετικό βιβλίο του "Γόμορρα", στο οποίο περιγράφει με όρους πολιτικής οικονομίας την "Καμόρρα" γράφει το εξής:

---

¹⁴ Saviano R., 2006, Gomorra, σελ. 17-18

"Τα προϊόντα έχουν πολλές υπηκοότητες, υβριδικές και νόθες. Τα μισά γεννιούνται στην Κεντρική Κίνα, έπειτα ολοκληρώνονται σε κάποια σλαβική περιφέρεια, τελειοποιούνται στη Βορειοανατολική Ιταλία, συσκευάζονται στην Πούλια ή στα βόρεια των Τιράνων, για να καταλήξουν κατόπιν ποιος ξέρει σε ποιά αποθήκη της Ευρώπης. **Το εμπόρευμα φέρει αφ' εαυτού όλα τα δικαιώματα μεταφοράς που κανένα ανθρώπινο ον δεν θα μπορέσει να αποκτήσει.**"¹⁵

Η παραπάνω εύστοχη τοποθέτηση του Σαβιάνο, εκτός από τον παγκόσμιο χαρακτήρα που προσδίδει στο παρεμπόριο, αποδίδει απλά και ωμά, μια σύλληψη που όταν πραγματοποιηθεί πλήρως απ' τον ανθρώπινο εγκέφαλο λειτουργεί σαν μπουνιά στο κούτελο. "Κανένα ανθρώπινο ον". Τι ρόλο παίζουν τελικά τα σύνορα, εκτός από το ότι διαχωρίζουν γεωγραφικά τα κράτη? Ποιός και τι περνάει και από τι έλεγχο υπόκεινται? Ποιοι παράγοντες και ποια συμφέροντα καθορίζουν τα παραπάνω?

"Το τελωνείο ενεργοποιεί το σύστημα ελέγχου σε μια χρονική διάσταση, την οποία τα κινέζικα εμπορεύματα υπερβαίνουν. Ανελέητα γρήγορα. Εδώ κάθε λεπτό μοιάζει να δολοφονείται. Μέσα σε ελάχιστες ώρες μια λεπτή φέτα της οικονομίας πέρασε από το λιμάνι της Νάπολης. Και από το λιμάνι του κόσμου. Δεν υπάρχει ώρα ή λεπτό που να μη συμβαίνει. Και η λεπτή φέτα της οικονομίας γίνεται φέτα από μούτι κι έπειτα ένα τέταρτο του ζώου και στο τέλος ολόκληρο μοσχάρι του εμπορίου"¹⁶

Οι μικροπωλητές των δρόμων που προωθούν το εμπόρευμα προέρχονται συνήθως, όπως κι αυτό, από άλλες χώρες. Οι μεταναστευτικές ομάδες έχουν συνδεθεί άρρηκτα με την εδραίωση και την διόγκωση του φαινομένου στην Ελλάδα, όπως και στις υπόλοιπες χώρες.

---

¹⁵ Saviano R., 2006, Gomorra, σελ. 20

¹⁶ Saviano R., 2006, Gomorra, σελ. 18

παραγωγή τετοιών προϊόντων ήταν η πιο αναπτυσσόμενη και κερδοφόρα «επιχείρηση» στον κόσμο. Όσο εταιρείες όπως Apple, Nike, Chanel παρουσίαζαν λεπτομέρειες που μπορούσαν να βοηθήσουν τον κόσμο να διακρίνει τις διαφορές μεταξύ των προϊόντων, τόσο οι ρέπλικες εξελίσσονταν μοιάζοντας απόλυτα με τα γνήσια. Έχουν εφαρμοστεί 3 νόμοι, το 1984, το 1996 και το 2006, με διαρκώς μεγαλύτερες ποινές – η τελευταία προβλέπει 2 εκ. δολ. ή/και 10 χρόνια φυλάκιση, με διπλασιασμό για συνεχόμενη παράβαση. Επιτρέπει, όμως, κατά έναν παράδοξο τρόπο σε όσους φτάνουν στην Αμερική να έχουν στην κατοχή τους ένα προϊόν απομίμησης, αρκεί να είναι για δική τους χρήση.

Στη Γαλλία υπάρχει ακόμη πιο σκληρή στάση, καθώς θίγονται άμεσα οι εταιρείες τους. Οι ιδιοκτήτες των brand names συνεργάζονται με αστυνομικούς και τελωνειακούς για αναγνώριση των μιτασιών προϊόντων. Οι τελωνειακοί μπορούν να κατάσχουν προϊόντα, να ελέγχουν άτομα και να ασκούν διώξεις μαζί με τους εκπροσώπους των εταιρειών που θίγονται. Είναι η πρώτη χώρα που μετέφερε το πρόβλημα στους αγοραστές ασκώντας ποινές μέχρι 300 χιλ. ευρώ και τρίχρονη φυλάκιση στους αγοραστές, αν αποδειχθεί ότι υπήρχε κακή πίστη, ενώ στοχεύει και στο παρεμπόριο του τουρισμού για προϊόντα που έρχονται από τουρίστες ή αγοράζονται από αυτούς στη Γαλλία με ποινές μέχρι 450 χιλ. ευρώ ή/και τρία χρόνια φυλάκιση.

Στην Ιταλία η παραοικονομία ήταν γερά εδραιωμένη από τις περασμένες δεκαετίες. Σύμφωνα με κρατικές εκτιμήσεις, οι μισθωτοί Ιταλοί που δεν ήταν καταχωρημένοι από επιχειρήσεις καθώς και οι αυτο-απασχολούμενοι που δεν διέθεταν τις απαραίτητες άδειες αριθμούσαν το 1995 2.900.000, ή αλλιώς το 13,6% του εργατικού δυναμικού της χώρας. Ενδιαφέρον παρουσίασε η

διαφορά ανά τομέα της χώρας. Το ποσοστό των παραπάνω κατηγοριών στη βόρεια Ιταλία παρέμενε κάτω από το 8 τοις εκατό, στην κεντρική Ιταλία ξεπερνούσε ελαφρώς το 11 τοις εκατό, αλλά στο Νότο ήταν πάνω από 25 τοις εκατό. Οι τομείς που πλήττονταν περισσότερο ήταν η γεωργία και οι κατασκευές, με τη βιομηχανία ενδυμάτων, τις επιχειρήσεις επισκευής, τις μεταφορές και την ψυχαγωγία να ακολουθούν σε κάποια απόσταση. Οι ίδιες εκτιμήσεις αναφέρουν πως σιγά σιγά τις θέσεις των ντόπιων στην παραοικονομία άρχισαν να καταλαμβάνουν όλο και περισσότεροι αλλοδαποί. Παρότι οι μετανάστες δεν έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διόγκωση της παραοικονομίας στην Ιταλία, η τάση τους προς τη "μαύρη" εργασία έπαιξε καταλυτικό ρόλο στη διαιώνιση του φαινομένου.¹⁷

Το 2005 η ποινή για αγορά προϊόντων απομιμήσεων ήταν από 100 ευρώ ως 10 χιλ. ευρώ, ενώ το άρθρο 474 προέβλεπε δύο χρόνια φυλάκιση και 2 χιλ. ευρώ πρόστιμο για τη δημιουργία τους, αν και η αστυνομία δείχνει συχνά απρόθυμη να εφαρμόσει τις ποινές που θεωρεί υπερβολικές. Ενδεικτικό του σχεδιασμού της δράσης τους, οι Ιταλοί εντόπισαν πρόσφατα μια μεγάλη κινεζο-σενεγαλέζικη επιχείρηση με απομιμήσεις κατάσχοντας προϊόντα αξίας 300 χιλ. ευρώ, ερευνώντας τρία εργαστήρια κατασκευής στα οποία παράνομοι Κινέζοι μετανάστες δούλευαν σε άθλιες συνθήκες μένοντας κατά πεντάδες σε χώρο 15 τετραγωνικών. Κατάσχεσαν 50 χιλ. αντικείμενα, μεταξύ των οποίων 20 χιλ. μιτασιόν Louis Vuitton και Fendi τσάντες και 20 χιλ. παιχνίδια χωρίς πιστοποιητικά ασφαλείας. Η επιχείρηση ξεκίνησε με την παρακολούθηση τεσσάρων Σενεγαλέζων που πουλούσαν στη Βενετία μιτασιόν Chanel, Louis Vuitton και Fendi τσάντες. Τους ακολούθησαν μέχρι τις αποθήκες και ανακάλυψαν τα εργαστήρια παραγωγής τους, δεν κατάσχεσαν απλώς τις λίγες τσάντες που θα έβρισκαν πάνω τους.

---

¹⁷ Reyneri E., 1997 *The Mass Legalization of Migrants in Italy: Permanent or Temporary Emergence from the Underground Economy?*, στο *Immigrants and the Informal Economy in Southern Europe*, σελ 86

Η παραοικονομία ως δραστηριότητα στην **Ισπανία** είναι κοντά στο 22% της οικονομικής αξίας του συνόλου των συναλλαγών, παρά το γεγονός ότι δεν ήταν πάντα έτσι. Στάθηκε στο μέσο όρο του 12,5% του ΑΕΠ μεταξύ των ετών 1980 και 1985, για να περάσει σε επίπεδα έως και 23,7% μεταξύ του 2005 και του 2008, σύμφωνα με μια μελέτη από καθηγητές του Πανεπιστημίου Rey Juan Carlos, Μαρία Arrazola Jose Hevia, Ignacio Mauleon και Raul Sanchez Ίδρυμα ταμειυτήρια (Func).

Η μελέτη επισημαίνει ότι το 2010 η παραοικονομία στην Ισπανία αντιπροσώπευε το 21,5% του ΑΕΠ.

Οι συγγραφείς της μελέτης, οι οποίοι έχουν χρησιμοποιήσει τρεις διαφορετικές μεθοδολογίες(νομισματική προσέγγιση, την κατανάλωση ενέργειας και το μοντέλο MIMIC -Πολλαπλές δείκτη και πολλαπλές αιτίες-), διευκρινίζουν ότι η παραοικονομία άρχισε να ανεβάσει στα ύψη από τη δεκαετία του 90 , που αντιπροσώπευε κατ 'ανώτατο όριο το 16,6% του ΑΕΠ και διαμορφώθηκε σε 18,8% μεταξύ του 1990 και του 1994. Μεταξύ 2001 και 2004 η παραοικονομία αναπτύχθηκε "εκτός ελέγχου" σε περίπου 20% του ΑΕΠ, φθάνοντας πάνω από 23% ονομαστική τομέα κατά την περίοδο μεταξύ 2005 και 2008.

Οι καθηγητές, επίσης, τονίζουν ότι η ανάπτυξη της οικονομίας συμπίπτει με μια περίοδο «ισχυρή αύξησης" στην επίσημη οικονομία. Έτσι, θεωρούν ότι τα τελευταία 30 χρόνια (1980-2008), ο όγκος της επίσημης οικονομίας που μετριέται από το ΑΕΠ έχει υπερδιπλασιαστεί, αλλά η παραοικονομία, κατά την ίδια περίοδο έχει τετραπλασιαστεί.

Από την άποψη των φορολογικών εσόδων, η μελέτη δείχνει ότι η παραοικονομία δημιουργεί μια απώλεια φορολογικών εσόδων περίπου 31.000

εκατ. ευρώ κατά μέσο όρο ετησίως μεταξύ 1989 και 2008, ή αλλιώς 5,6% του ΑΕΠ. Επίσης, τόνισαν ότι η αύξηση της παραοικονομίας αποδίδεται στο δημόσιο ταμείο "σε μεγάλο βαθμό" για φορολογικούς λόγους.

Και είναι ότι μεταξύ της περιόδου 2005 - 2008 σχεδόν 66.000 εκατ. ευρώ ξέφυγαν από τον έλεγχο των αρχών, όταν μεταξύ του 1990 και του 1994 έφτασε λιγότερο από το μισό, περίπου 30.000 εκατομμύρια ευρώ. Όσον αφορά την επίπτωση στην απασχόληση, υπολόγισαν ότι την περίοδο 1980-2008 άνοιξαν κατά μέσο όρο 2,5 εκατομμύρια θέσεις παράνομης εργασίας.

Ο όγκος της προσφοράς εργασίας στην παραοικονομία καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου έχει αυξηθεί από 1,4 εκατομμύρια θέσεις περίπου μεταξύ 1980 και 1984 σε περισσότερα από τέσσερα εκατομμύρια στο διάστημα μεταξύ 2006 και 2008.

Τέλος, οι ερευνητές δεν υποπίπτουν στον "πειρασμό" να εξετάσουν την οικονομία ως ένα μέρος «ομοούσιο» της οικονομικής ζωής, συνειδητοποιώντας ότι, μακροπρόθεσμα, η σκιώδης οικονομία αντιπροσωπεύει μια "σοβαρή επιβάρυνση" για το ΑΕΠ. Η διακίνηση ναρκωτικών, η πορνεία και η πειρατεία. Η Ισπανία είναι ένας παράδεισος για όλα τα είδη παράνομων δραστηριοτήτων, γεγονός που επιβεβαιώνεται από μια διεθνή μελέτη που δημοσιεύτηκε στη ψηφιακή εφημερίδα Negocios.com

Είναι σαφές από ότι η Ισπανία είναι ένας παράδεισος απaráμιλλης μαύρης αγοράς. Η μελέτη, που διενεργήθηκε σε ετήσια βάση, ποσοτικοποιεί την κίνηση χρημάτων σε 52 παράνομες δραστηριότητες, όπως η πώληση ναρκωτικών, η πορνεία, η κατασκευή και διανομή των προϊόντων απομίμησης και της πειρατείας του υλικού που υπόκεινται σε πνευματικά δικαιώματα.

Η τέταρτη μεγαλύτερη μαύρη αγορά στον κόσμο -σε απόλυτους όρους- δεν είναι άλλη από της Ισπανίας. Κατά τη διάρκεια του 2012 η διακίνησης ναρκωτικών, η παραποίησης εμπορευμάτων η πειρατείας και η πορνεία

κινούνται σε ένα ποσοστό περίπου 10% του ΑΕΠ. Όντας η τέταρτη σε απόλυτους αριθμούς είναι η πρώτη κατά κεφαλήν, καθώς τόσο οι ΗΠΑ και το Μεξικό και η Κίνα είναι οι χώρες με μεγάλους πληθυσμούς. Στην Ισπανία, "αγγίζει" μια μαύρη αγορά 2.600 δολαρίων ανά άτομο, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων.¹⁸

Στην Πορτογαλία, οι δραστηριότητες της παραοικονομίας δεν είναι εγγεγραμμένες στα στατιστικά στοιχεία εντοπισμού του πλούτου της χώρας. Παρ' όλα αυτά μπορεί να οριστεί ως το ένα τέταρτο της οικονομικής παραγωγής από το ΑΕΠ της Πορτογαλίας, η οποία είναι ονομαστικά 223,7 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο, λένε ερευνητές από το Πανεπιστήμιο του Πόρτο σε μελέτη που κυκλοφόρησαν στα τέλη του 2011.

Η άνοδος των τιμών, των φόρων, εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και ανεργίας, σε συνδυασμό με περικοπές σε κοινωνικές παροχές και την υγειονομική περιθάλψη, είναι οι κύριοι παράγοντες πίσω από την πτήση για την παραοικονομία, η οποία δημιουργεί περισσότερα από 52,6 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο - το ήμισυ του ποσού του σχεδίου διάσωσης της διεθνούς τρόικας.

Η μελέτη δείχνει ότι το μέγεθος της αδήλωτης οικονομίας στην Πορτογαλία είναι μεγαλύτερο από το μέσο όρο για τον Οργανισμό των χωρών Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), όπου κυμαίνεται μεταξύ 16 και 18 τοις εκατό του ΑΕΠ.

Το 1970, όταν έγιναν οι πρώτες μελέτες πάνω στο φαινόμενο, το μέγεθός του είχε αξία του 9,3 τοις εκατό του ΑΕΠ. Μέχρι το 2010 είχε αυξηθεί σε 24,8 τοις εκατό του ΑΕΠ - μια αύξηση κατά 15,5 ποσοστιαίες μονάδες σε τέσσερις δεκαετίες.

Μια λεπτομερής ανάλυση των δεδομένων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αν καταβάλλονταν οι φόροι που σπαταλούνται, το δημοσιονομικό έλλειμμα της

---

¹⁸ Τα στατιστικά στοιχεία για τη χώρα της Ισπανίας προέρχονται από τη διαδικτυακή διεύθυνση: <http://lascifras.blogspot.com.es/2011/06/la-economia-negra-el-mercado-negro-en.html>

Πορτογαλίας, το οποίο ανήλθε σε 9,1 τοις εκατό του ΑΕΠ το 2010, θα είχε μειωθεί στο 2,9 τοις εκατό του ΑΕΠ.

Η Πορτογαλία έχει την τρίτη μεγαλύτερη παραοικονομία σε σχέση με το ΑΕΠ στην ΕΕ, μετά την Ιταλία και την Ελλάδα.

Τα κοινά των τριών αυτών χωρών, τα οποία βοηθούν να εξηγηθεί η κατάσταση των οικονομιών τους, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μελέτη είναι υψηλή έμμεση φορολογία, υψηλή άμεσους φόρους στην κατανάλωση και η υψηλή ανεργία. Ως εκ τούτου, ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων της αγοράς είναι παραμορφωμένος και υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με τη σταθεροποίηση της οικονομίας

Οι πληρωμές σε μετρητά είναι μια τεράστια πηγή εσόδων για την παραοικονομία και "κυβέρνηση [λιτότητας] και μέτρα παρέχουν το κίνητρο», υποστηρίζει ο Πορτογάλος οικονομολόγος Sérgio Vasques

Η μελέτη των ερευνητών του Πανεπιστημίου του Πόρτο υποστηρίζει ότι η μαύρη οικονομία εξηγεί "την επιβίωση των πληθυσμών σε χώρες όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι κάτω από το όριο διαβίωσης." Σύμφωνα με μια μελέτη από το Πανεπιστήμιο Bogazici στην Τουρκία, η μαύρη οικονομία μπορεί να έχει θετική επίδραση στις εξαθλιωμένες κοινωνικές ομάδες, αλλά καθιστά αναξιόπιστα στατιστικά στοιχεία. «Είναι σαν να λέμε πως το έγκλημα δημιουργεί θέσεις εργασίας», καταλήγει ο Vasques.¹⁹

---

¹⁹ Τα στατιστικά στοιχεία για την Πορτογαλία προέρχονται από τη διαδικτυακή διεύθυνση: <http://www.reuters.com/article/2012/01/16/us-portugal-economy-informal-idUSTRE80F0WA20120116>

ΜΕΡΟΣ Β

Στοιχεία και απόψεις για την αντιμετώπιση του φαινομένου από τους κρατικούς μηχανισμούς και τους εμπλεκόμενους φορείς

Στατιστικά στοιχεία

Ενα στα τρία ευρώ που δαπανούν οι Έλληνες κατευθύνεται κάθε χρόνο στο παρεμπόριο, ανεβάζοντας τον ετήσιο τζίρο στα 20 δισ. ευρώ και τις απώλειες για το Δημόσιο σε πάνω από 4 δισ. ευρώ. Τα μισά περίπου από αυτά αφορούν το «εμπόριο» που ασκείται από τους οικονομικούς μετανάστες. Σήμερα το παράνομο εμπόριο προϊόντων σε όλη τη χώρα βρίσκεται σε έξαρση, με τους κεντρικούς εμπορικούς δρόμους της χώρας να θυμίζουν υπαίθρια παζάρια.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, στα 7 έως 10 δισ. ευρώ ανέρχεται ο τζίρος του παρεμπορίου στην Ελλάδα που ασκείται κυρίως από τους μετανάστες στον δρόμο. Αν προστεθούν οι πωλήσεις χωρίς αποδείξεις των εμπορικών επιχειρήσεων, ο τζίρος του λαθρεμπορίου καυσίμων, ποτών και τσιγάρων και το παραεμπόριο στα τρόφιμα (π.χ. αγροτικά προϊόντα), ο συνολικός τζίρος του παρεμπορίου εκτινάσσεται στο ιλιγγιώδες ποσό των 20 δισ. ευρώ, με τα διαφυγόντα έσοδα για το Δημόσιο να ξεπερνούν τα 4 δισ. ευρώ. Οι τομείς που πλήττονται είναι κυρίως ο κλάδος της ένδυσης και το εμπόριο των δερμάτινων ειδών και των ειδών ταξιδιού. Μεγάλη έκταση έχει λάβει η παράνομη διακίνηση καυσίμων, αλκοολούχων ποτών, τσιγάρων και CD. Στην Ελλάδα πριν από λίγα χρόνια υπήρχαν 7.500 δισκοπωλεία. Σήμερα δεν είναι παραπάνω από 250. Μέχρι το 2009 κλείσανε περίπου 4.000 βίντεο κλαμπ. Όπως εξηγούν στελέχη της αγοράς, το παρεμπόριο δεν είναι σε καμία περίπτωση αυτοτελές πρόβλημα, αλλά συνδέεται άμεσα με ένα από τα

σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, που είναι η παραοικονομία. Με δεδομένο ότι το παραεμπόριο δεν καταβάλλει ούτε φόρους (φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ), ούτε τέλη, ούτε δασμούς, ούτε ενοίκια κ.λπ., είναι προφανές ότι ανταγωνίζεται αθέμιτα το υγιές εμπόριο, περιορίζει τα κρατικά έσοδα και αποτελεί σοβαρή απειλή για την υγεία και την ασφάλεια του καταναλωτή, καθώς τα προϊόντα του δεν ελέγχονται.

Από τα χέρια κυρίως αλλοδαπών μικροπωλητών «περνά» περίπου το 50% αυτού του τζίρου. Οι μικροπωλητές αυτοί αποτελούν απλώς τον τελευταίο τροχό της αμάξης, καθώς στην πραγματικότητα, όπως εξηγεί ο πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου, το δίκτυο του παρεμπορίου είναι ένα πολύπλοκο δίκτυο με πλοκάμια σε όλο τον κόσμο.

«Παρεμπόριο δεν είναι μόνο οι αλλοδαποί που απλώνουν την πραμάτεια τους στις εξόδους του Μετρό. Παρεμπόριο είναι όλες οι εισαγωγές από το εξωτερικό προϊόντων που παρουσιάζονται ως ευτελούς αξίας και μπαίνουν στη χώρα μας με το κιλό, ενώ στη συνέχεια πωλούνται με το κομμάτι, σε πολλαπλάσια αξία από την τιμή εισαγωγής», λέει ο πρόεδρος του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου της Αθήνας Παύλος Ραβάνης.

Ενδεικτικά, τον τελευταίο χρόνο η Δημοτική Αστυνομία του Δήμου Αθηναίων κατέσχεσε 680.000 τεμάχια προϊόντων που θα πωλούνταν στο παρεμπόριο, ενώ την περασμένη εβδομάδα το ΣΔΟΕ εντόπισε δύο μεγάλες αποθήκες με χιλιάδες παράνομα προϊόντα στο κέντρο της Αθήνας. Σύμφωνα με παράγοντες του υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, έχει ήδη συσταθεί αρμόδια επιτροπή των υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, με στόχο τον συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών σε ό,τι αφορά τους ελέγχους για την πάταξη της παράνομης διακίνησης προϊόντων, ενώ μεικτά κλιμάκια των δύο υπουργείων έχουν αρχίσει εντατικούς ελέγχους σε πρώτη φάση στο υπαίθριο παράνομο εμπόριο σε είδη ένδυσης, αξεσουάρ κ.λπ., και σε δεύτερη φάση αναμένεται να επεκταθούν και στους υπόλοιπους κλάδους της αγοράς.

Δημοσίευμα του "Ελεύθερου Τύπου", αναφέρει ότι τα πανίσχυρα συμφέροντα που εκμεταλλεύονται την κρίση αλλά και την αδιαφορία της πολιτείας έχουν προκαλέσει έκρηξη του παρεμπορίου με τζίρο που ξεπερνά τα 20 δισ. ευρώ (με τα 9 δισ. να είναι μόνο ο τζίρος των απομιμήσεων), στερώντας από τα δημόσια ταμεία έσοδα ύψους 5 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα μάλιστα με εκτιμήσεις στελεχών ελεγκτικών υπηρεσιών, οι δήμοι όλης της χώρας, που είναι αρμόδιοι για την αδειοδότηση των επαγγελματιών, που έχουν δικαίωμα να πωλούν προϊόντα σε υπαίθριες αγορές, έχουν χάσει τον έλεγχο των αδειών που έχουν μοιράσει.

Υπολογίζεται ότι οι άδειες ξεπερνούν κατά πολύ τις 10.000, χωρίς σε αυτές να περιλαμβάνονται οι 3.000 άδειες επαγγελματιών λαϊκών αγορών και οι 10.000 αγρότες, που έχουν άδεια παραγωγού-πωλητή σε λαϊκή αγορά.

Ακόμη, έλεγχοι σε λαϊκές αγορές έδειξαν ασυμβατότητα στην προέλευση των προϊόντων που αναγράφουν οι πινακίδες και παγίδες με τις τιμές .

Η παραοικονομία έχει πολλές πηγές και δεν αντιμετωπίζεται ευκαιριακά και αποσπασματικά

Στοιχεία Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής για το 2012

*	Συλλήψεις για παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών	Κατασχέσεις κλεψίτυπων ψηφιακών δίσκων (CD)	Κατασχέσεις λαθραίων πακέτων τσιγάρων
Ιανουάριος 2012	881	5.263	-
Φεβρουάριος 2012	1.020	4.889	194.616
Μάρτιος 2012	1.509	2.759	9.049
Απρίλιος 2012	1.104	8.493	14.717
Μάιος 2012	1.338	28.966	-
Αύγουστος 2012	2.209	3.366	7.364

από το Σάββατο (23.06.2012) έως και την Παρασκευή (29.06.2012):

Όσον αφορά στην καταπολέμηση του παρεμπορίου:

- Συγκροτήθηκαν **140** μικτά κλιμάκια, στα οποία διατέθηκαν 306 αστυνομικοί και 195 δημοτικοί αστυνομικοί
- Διατέθηκαν **136** αστυνομικοί αποκλειστικά για δράσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση του παρεμπορίου πλησίον του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και της Νομικής Σχολής Αθηνών.
- Εντοπίστηκαν και κατασχέθηκαν χιλιάδες είδη παρεμπορίου όπως, 2.987 λαθραία τσιγάρα, 4.718 είδη ρουχισμού, 3.626 οπτικά – γυαλιά ηλίου, 3.346 CDs / DVDs καθώς και 16.743 άλλα είδη παρεμπορίου.
- Συνελήφθησαν **21** άτομα για διάφορες παραβάσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο του αστυνομικού ελέγχου παρεμπορίου και προσήχθησαν 191 άτομα σε Αστυνομικές Υπηρεσίες για περαιτέρω αστυνομικό έλεγχο συνολικά.

από το Σάββατο (30.6.2012) έως και την Παρασκευή (6.7.2012):

- Συγκροτήθηκαν **138** μικτά κλιμάκια, στα οποία διατέθηκαν 299 αστυνομικοί και 191 δημοτικοί αστυνομικοί
- Διατέθηκαν **76** αστυνομικοί αποκλειστικά για δράσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση του παρεμπορίου πλησίον του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και της Νομικής Σχολής Αθηνών.
- Εντοπίστηκαν και κατασχέθηκαν χιλιάδες είδη παρεμπορίου όπως, 5.377 λαθραία τσιγάρα, 5.164 είδη ρουχισμού, 1.934 οπτικά – γυαλιά ηλίου, 1.311 CDs / DVDs καθώς και 17.654 άλλα είδη παρεμπορίου.

Συνελήφθησαν **28** άτομα για διάφορες παραβάσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο του αστυνομικού ελέγχου παρεμπορίου και προσήχθησαν 269 άτομα σε Αστυνομικές Υπηρεσίες για περαιτέρω αστυνομικό έλεγχο συνολικά

, από το Σάββατο (7.7.2012) έως και την Παρασκευή (13.7.2012):

Όσον αφορά στην καταπολέμηση του παρεμπορίου:

- Συγκροτήθηκαν **173** μικτά κλιμάκια, στα οποία διατέθηκαν 429 αστυνομικοί και 228 δημοτικοί αστυνομικοί.
- Διατέθηκαν **153** αστυνομικοί αποκλειστικά για δράσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση του παρεμπορίου πλησίον του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και της Νομικής Σχολής Αθηνών.
- Εντοπίστηκαν και κατασχέθηκαν χιλιάδες είδη παρεμπορίου όπως, 1.050 πακέτα λαθραία τσιγάρα, 8.697 είδη ρουχισμού, 2.014 οπτικά – γυαλιά ηλίου, 2.121 CDs / DVDs καθώς και 22.664 άλλα είδη παρεμπορίου.
- Συνελήφθησαν **17** άτομα για διάφορες παραβάσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο του αστυνομικού ελέγχου παρεμπορίου και προσήχθησαν 181 άτομα σε Αστυνομικές Υπηρεσίες για περαιτέρω αστυνομικό έλεγχο συνολικά.

, από το Σάββατο (21-7-2012) έως και την Παρασκευή (27-7-2012):

Όσον αφορά στην καταπολέμηση του παρεμπορίου:

- Συγκροτήθηκαν **210** μικτά κλιμάκια, στα οποία διατέθηκαν 484 αστυνομικοί και 266 δημοτικοί αστυνομικοί
- Διατέθηκαν **180** αστυνομικοί αποκλειστικά για δράσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση του παρεμπορίου πλησίον του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και της Νομικής Σχολής Αθηνών.
- Εντοπίστηκαν και κατασχέθηκαν χιλιάδες είδη παρεμπορίου όπως, 4.489 είδη ρουχισμού, 2.588 οπτικά – γυαλιά ηλίου, 1.534 CDs / DVDs, 349 πακέτα λαθραία τσιγάρα, καθώς και 18.820 άλλα είδη παρεμπορίου.

Συνελήφθησαν **27** άτομα για διάφορες παραβάσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο του αστυνομικού ελέγχου παρεμπορίου και προσήχθησαν 299 άτομα σε Αστυνομικές Υπηρεσίες για περαιτέρω αστυνομικό έλεγχο συνολικά

, από το Σάββατο (28-7-2012) έως και την Παρασκευή (3-8-2012):

Όσον αφορά στην καταπολέμηση του παρεμπορίου:

- Συγκροτήθηκαν **157** μικτά κλιμάκια, στα οποία διατέθηκαν 362 αστυνομικοί και 179 δημοτικοί αστυνομικοί
- Διατέθηκαν **157** αστυνομικοί αποκλειστικά για δράσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση του παρεμπορίου πλησίον του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και της Νομικής Σχολής Αθηνών.
- Εντοπίστηκαν και κατασχέθηκαν χιλιάδες είδη παρεμπορίου όπως, 4.603 είδη ρουχισμού, 1.550 οπτικά – γυαλιά ηλίου, 3.487 CDs / DVDs, 3.395 πακέτα λαθραία τσιγάρα, καθώς και 20.012 άλλα είδη παρεμπορίου.

Συνελήφθησαν **18** άτομα για διάφορες παραβάσεις που προέκυψαν στο πλαίσιο του αστυνομικού ελέγχου παρεμπορίου και προσήχθησαν 176 άτομα σε Αστυνομικές Υπηρεσίες για περαιτέρω αστυνομικό έλεγχο συνολικά

Ο απολογισμός για το δεύτερο μήνα του Συντονιστικού Κέντρου για την Αντιμετώπιση του Παρεμπορίου ήταν ο εξής:

Περίπου 21.000 προϊόντα παρεμπορίου εντοπίστηκαν, κατασχέθηκαν και καταστράφηκαν από τους ελέγχους της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων της Αγοράς(ΥΠΕΑ) του ΥπΑνΥπ, κατά το δεύτερο μήνα λειτουργίας του Συντονιστικού Κέντρου Αντιμετώπισης του Παραεμπορίου (ΣΥΚΑΠ).

Από τις 20 Οκτωβρίου μέχρι τα τέλη Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκαν επιχειρήσεις σε παράνομες αποθήκες απομιμητικών προϊόντων, λαϊκές αγορές, καταστήματα και σταθμούς μέσων μαζικής μεταφοράς υπό το συντονισμό του ΣΥΚΑΠ και με συμμετοχή της Υπηρεσίας Ελέγχου της Αγοράς, της

Ελληνικής Αστυνομίας, της Δημοτικής Αστυνομίας και των υπηρεσιών των κατά τόπους Δήμων.

Η Ελληνική Αστυνομία για το διάστημα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2012, σε επιχειρήσεις στην Αττική, κατέσχεσε 173.390 τεμάχια ενώ έγιναν 199 συλλήψεις.

Η Δημοτική Αστυνομία του Δήμου Αθηναίων για το διάστημα Σεπτεμβρίου – Νοεμβρίου 2012 κατέσχεσε 242.770 τεμάχια σε 1.989 ελέγχους, εκ των οποίων τα 98.200 τεμάχια έχουν εντοπιστεί και καταστραφεί σε αποθήκες.

Όσον αφορά τα τελωνεία, ενδεικτικά και με βάση τα στοιχεία του 5ου τελωνείου, κατασχέθηκαν και καταστράφηκαν 2,830,000 πακέτα τσιγάρα ή 56,6 εκατ. Τσιγάρα, 4.000 πορτοφόλια και 7.740 παιχνίδια

Όπως μπορεί κανείς να παρατηρήσει από τα στατιστικά στοιχεία που απορρέουν από τα δελτία τύπου της Γ.Α.Δ.Α , οι συλλήψεις για το νόμο περι αλλοδαπών έχουν τη μερίδα του λέοντος στο συγκεκριμένο τομέα, με τους παράνομους μετανάστες να αποτελούν τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα στα κρατητήρια και τις φυλακές της πρωτεύουσας.

Τα μικτά κλιμάκια των αστυνομικών δυνάμεων που χρησιμεύουν αποκλειστικά σε δράσεις που αφορούν στην αντιμετώπιση του παρεμπορίου κατάσχουν εβδομαδιαία χιλιάδες παράνομα εμπορεύματα και συλλαμβάνουν όλο και περισσότερους μικροπωλητές. Το παράδοξο όμως είναι ότι το πρόβλημα όχι μόνο δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά, αλλά απεναντίας να διογκώνεται, με περισσότερους μικροπωλητές να παίρνουν τη θέση των συλληφθέντων και με τον αριθμό των κατασχεθέντων να αυξάνεται την επόμενη εβδομάδα. Αποτελεί λοιπόν εύλογο ερώτημα το αν οι πολιτικές

αντιμετώπισης του φαινομένου θα αποδώσουν μακροχρόνια καρπούς ή αν κρίνεται απαραίτητη η αλλαγή πλευσης των πολιτικών αντιμετώπισής του ώστε να καταστεί αποτελεσματική η άμβλυνσή του.

Αντιμετώπιση του φαινομένου. Κρατικές παρεμβάσεις και νομοθεσία

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2001

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα , τα κάθε είδους εμπορεύματα, τα οποία διακινούνται στην αγορά με οποιονδήποτε τρόπο και τα οποία, είτε συνιστούν παράνομη απομίμηση προϊόντων, είτε κυκλοφορούν κατά παράβαση των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Π.Δ. 186/1992, Φ.Ε.Κ. 84/Α), είτε αυτός που τα διαθέτει δεν κατέχει την απαιτούμενη άδεια ή τα νόμιμα παραστατικά, κατάσχονται και καταστρέφονται άμεσα, με κάθε πρόσφορο τρόπο, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του παρόντος.2. Η κατάσχεση των προϊόντων του Υπαιθρίου Εμπορίου, επιβάλλεται από τα Κλιμάκια Ελέγχου Λαϊκών Αγορών και Υπαιθρίου Εμπορίου του άρθρου 7α του Ν. 2323/1995 «Υπαιθριο εμπόριο και άλλες διατάξεις» (Α' 145), όπως έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με την παράγραφο 13 του άρθρου 13 του ν.3557/2007 ή από τη Δημοτική Αστυνομία ή από το Σ.Δ.Ο.Ε., ενώ αυτών που βρίσκονται σε αποθηκευτικούς εν γένει χώρους, στεγασμένους ή μη, συμπεριλαμβανομένων και χώρων αυτοκινούμενων μέσων, επιβάλλεται από το Σ.Δ.Ο.Ε. Για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου παρέχεται η συνδρομή της ΕΛ.ΑΣ, σύμφωνα με τα άρθρα 159 έως 162 του Π.Δ. 141/1991«Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και θέματα οργάνωσης υπηρεσιών» (Α' 58),όταν και όπου αυτή κρίνεται

απαραίτητη. Τα ανωτέρω όργανα συντάσσουν πρωτόκολλο κατάσχεσης, το οποίο περιλαμβάνει τα πλήρη στοιχεία του ελεγχόμενου, τον αριθμό του Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας ή Διαβατηρίου αυτού, καθώς και τον ΑΦΜ, εφόσον παρέχονται, τον τόπο, τον χρόνο και τα είδη που κατάσχονται, σε συνοπτική περιγραφή, καθώς και την αιτία της κατάσχεσης. Το πρωτόκολλο κατάσχεσης υπογράφεται από τα ελεγκτικά όργανα και αντίγραφο αυτού δικαιούται να λάβει ο ελεγχόμενος, ενώ το πρωτότυπο διαβιβάζεται στην προϊσταμένη, κατά περίπτωση, αρχή. Η καταστροφή των εμπορευμάτων υπαιθρίου εμπορίου γίνεται άμεσα και επί τόπου με κάθε πρόσφορο μέσο, περιλαμβανομένης της ρίψης εντός απορριμματοφόρου ή με την καταστροφή της εμπορικής αξίας του προϊόντος με ανεξίτηλο χρωματισμό (σπρέι). Κατ' εξαίρεση και εφόσον η επιτόπια καταστροφή δεν είναι τεχνικά δυνατή ή ακολουθηθεί η διαδικασία της παραγράφου 5, τα παράνομα προϊόντα συσκευάζονται σε σάκους, μεταφέρονται σε αποθηκευτικούς χώρους και καταστρέφονται αμελλητί. Τα παράγωγα προϊόντα της καταστροφής δύνανται να διατίθενται για ανακύκλωση. Αν κατά την διαδικασία της κατάσχεσης το μόνο ελλείπον είναι η κατοχή της άδειας και γίνει επίκληση ύπαρξης αυτής, παρέχεται στον ενδιαφερόμενο τριήμερη προθεσμία προσκόμισης των νόμιμων εγγράφων στην αρμόδια για την κατάσχεση αρχή, τα δε κατασχεθέντα προϊόντα καταστρέφονται μετά την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής.6. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου τα ως άνω Κλιμάκια Ελέγχου Λαϊκών Αγορών και Υπαιθρίου Εμπορίου, καθώς και η Δημοτική Αστυνομία,

Σε διοικητικό επίπεδο, ως προς τη συγκρότηση του ΣΥΚΑΠ, έγιναν τα εξής:

Ολοκληρώθηκε η προεργασία νομοθετικής θεσμοθέτησης του συντονιστικού οργάνου. Το σχετικό κείμενο θα υποβληθεί για έγκριση στη Βουλή ενταγμένο στο Σ/Ν του ΥπΑνΥπ για το νέο Επενδυτικό Νόμο μέσα στο Δεκέμβριο. Επίσης, είναι υπό επεξεργασία σχετική ρύθμιση για την προστασία των δικαιωμάτων κατόχων σήματος επώνυμων προϊόντων.

Ολοκληρώθηκαν οι διοικητικές πράξεις για τη στελέχωση της κεντρικής συντονιστικής ομάδας του ΣΥΚΑΠ από τους υπόλοιπους φορείς του δημοσίου και από τους επιχειρηματικούς και εμπορικούς φορείς. Δρομολογήθηκε η δημιουργία νέας ιστοσελίδας καταγγελιών, η οποία θα λειτουργήσει παράλληλα με τις καταγγελίες που υποβάλλονται στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή.

Ξεκίνησε, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, η επεξεργασία του πλαισίου για την επιτάχυνση της διαδικασίας κατάσχεσης, καταστροφής και ανακύκλωσης εκείνων των απομιμητικών προϊόντων παρεμπορίου (λ.χ. που πωλούνται στα καταστήματα και όχι από παράνομους πλανόδιους πωλητές), στα οποία προβλέπεται η φύλαξή τους - για να διενεργηθεί ο απαιτούμενος ως προς τη γνησιότητά τους έλεγχος - προκειμένου να μειωθεί το κόστος καταστροφής και να αποφευχθεί το κόστος ενδεχόμενης φύλαξης τους. Επαναδραστηριοποιήθηκαν τα Κλιμάκια Ελέγχου Λαϊκών και Υπαίθριου Εμπορίου (ΚΕΛΑΥΕ). Με τη συνεργασία των Περιφερειών τα στελέχη εκπαιδεύονται και καταρτίζονται στο νομοθετικό πλαίσιο. Η αρχή έγινε στις 21 Νοεμβρίου στον περιφερειακό τομέα Δυτικής Αττικής. Συνεχίζεται την Τετάρτη 27 Νοεμβρίου στο Νότιο Τομέα. Αντίστοιχες διαδικασίες θα γίνουν σε όλη την Ελλάδα

Με αφορμή τη δίμηνη λειτουργία του ΣΥΚΑΠ ο ΓΓ Εμπορίου κ. Στέφανος Κομνηνός έκανε την ακόλουθη δήλωση: «Η συμμετοχή των περιφερειακών υπηρεσιών στον αγώνα για την αντιμετώπιση του παρεμπορίου έχει επιτευχθεί στην πλειοψηφία τους. Αντίστοιχη είναι και η υποστήριξη εκ μέρους της κοινωνίας. Οι μεγάλες επιτυχίες δίνουν τις κατευθύνσεις για τη συνέχεια του εγχειρήματος».

Η άποψη των εμπορικών συλλόγων και επιμελητηρίων

Σύμφωνα με το Βιομηχανό Επιμελητήριο Πειραιά:

Το παρεμπόριο, ασκούμενο στο περιθώριο των νομίμων συναλλαγών μεταξύ εμπόρων και καταναλωτών, σαν ιδιαίτερη πτυχή στρέβλωσης του ανταγωνισμού, έχει πάρει τα τελευταία χρόνια εκτεταμένες διαστάσεις με αποτέλεσμα το φαινόμενο να απειλεί την ομαλή λειτουργία της αγοράς και την βιωσιμότητα των νομίμων επιχειρήσεων. Η παγκοσμιοποίηση των εμπορικών συναλλαγών της τελευταίας δεκαετίας απαιτεί κανόνες διεθνούς δικαίου σε ότι αφορά την προστασία των καταναλωτών αφενός ώστε να αποφευχθεί η εξίσωση στο κατώτατο επίπεδο, αφετέρου η Πολιτεία με τη σειρά της είναι υποχρεωμένη να δημιουργήσει ένα υγιές, σταθερό και ανταγωνιστικό περιβάλλον για τις ΜΜΕ. Το διαπιστούμενο έλλειμμα εξαιτίας του μεγενθυνόμενου παρεμπορίου ζημιώνει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τους καταναλωτές με ανάλογη ζημία στην Εθνική μας Οικονομία.

Πλήττεται άμεσα η ανταγωνιστικότητα των νομίμως λειτουργούντων επιχειρήσεων, οι οποίες στηρίζουν την οικονομία της χώρας εφόσον αυτές οι επιχειρήσεις καλούνται να ανταγωνιστούν με άνισους όρους κόστους παραγωγής και διακίνησης προϊόντα μη ελεγμένης ποιότητας. Όταν ζημιώνεται η βιοτεχνία από το παρεμπόριο οι επιπτώσεις είναι καταστροφικές για την οικονομία της χώρας μας, την απασχόληση και το κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα.

Το παρεμπόριο λειτουργεί ανασχετικά σε κάθε δράση εφαρμογής βιομηχανικής στρατηγικής σε μία εποχή που η μεταποίηση καλείται να κερδίσει το στοίχημα της ανταγωνιστικότητας, ανανεώνοντας και εκσυγχρονίζοντας την παραγωγική του βάση ώστε να παράγει προϊόντα πιστοποιημένα ως προς την ποιότητα, καινοτόμα και εξαγωγίμα.

Οι προτάσεις του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Πειραιά για την πάταξη του παρεμπορίου αφορούν :

- Τη συστράτευση πολιτειακών αρχών, θεσμοθετημένων οργάνων και φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Την αυστηρή τήρηση της κείμενης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας
- Την πληροφόρηση και προστασία του καταναλωτή
- Την εντατικοποίηση των ελέγχων που αφορούν την συσκευασία των προϊόντων, τα συνοδευτικά έγγραφα, τα τιμολόγια, τη δασμολογική κατάταξη των εισαγομένων εμπορευμάτων, την διαπίστωση ότι πρόκειται για δείγματα του προϊόντος. Τον ΦΠΑ στα εισαγόμενα προϊόντα από τρίτες χώρες που μπαίνουν στην χώρα με «κοινοτική ταυτότητα», με αποτέλεσμα την μη είσπραξη από το κράτος των αναλογούντων δασμών και του ΦΠΑ
- Την άρση των επικαλύψεων σε ότι αφορά την αρμοδιότητα και την ευθύνη άσκησης του ελεγκτικού μηχανισμού για την πάταξη του παρεμπορίου
- Την εφαρμογή ευμενούς τιμολογιακής πολιτικής υπέρ των νομίμων επιχειρήσεων όπως και μέτρα για την νομιμοποίηση των ασκούντων παρεμπορία
- Την υποχρεωτική συμμετοχή και συγκατάθεση των εκπροσώπων των Επιμελητηρίων στις χορηγούμενες από τις νομαρχιακές και δημοτικές αρχές άδειες άσκησης υπαίθριου εμπορίου και παζαριών και την μηχανογράφηση των εκδιδόμενων αδειών υπαίθριου εμπορίου και εμπορίου στις λαϊκές αγορές ώστε να υπάρχει επίσημη καταγραφή της δυναμικής τους.

Από την πλευρά του, ο πρόεδρος της **Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων** και του Εμπορικού Επιμελητηρίου Αθήνας Κ. Μίχαλος υπογράμμισε ότι η απώλεια των δημοσίων εσόδων ανέρχεται στα 6 δισ. ευρώ το χρόνο όταν η κυβέρνηση κάνει αγώνα για να βρει 11,5 ή 13,5 δισ. ευρώ μέσω οριζόντιων

περικοπών και χάνονται και 25 δισ. ευρώ το χρόνο από το τζίρο της αγοράς. Ο κ. Μίχαλος επανέλαβε τέλος και την πρότασή του για τη δημιουργία Σώματος Δίωξης Παραεμπορίου.

Εκ μέρους της **Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος**, ο Δ. Ασημακόπουλος τόνισε σε δηλώσεις του ότι «αυτή τη φορά διαφαίνεται ισχυρή βούληση για να περιοριστεί στο μικρότερο δυνατό επίπεδο το παραεμπόριο».

Τέλος, ο πρόεδρος της **Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου Β. Κορκίδης** ανέφερε ότι η ΕΣΕΕ θα εκπαιδεύσει με δικά της χρήματα 252 εμπόρους σε όλους τους εμπορικούς συλλόγους-μέλη της προκειμένου αυτοί να δρουν ως «επόπτες» σε όλη την Ελλάδα και να ενημερώνουν το θάλαμο ελέγχου για τα προϊόντα παραεμπορίου. Η εκπαίδευση των εποπτών αυτών θα γίνει με βάση την τεχνογνωσία που διαθέτουν οι μεγάλες εταιρείες για να αναγνωρίζουν τα προϊόντα απομίμησης.

Τον Ιούνιο του 2011, με το ν. 3982/2011 προβλέφθηκε για πρώτη φορά η επιτόπια καταστροφή των παρανόμως διακινούμενων προϊόντων. Σύμφωνα με το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, η προηγούμενη διαδικασία κατάσχεσης οδηγούσε στη συγκέντρωση των κατασχεμένων σε αποθήκες με γραφειοκρατικές διαδικασίες και χρονοβόρες μεθόδους καταστροφής, κάτι που με το νέο νόμο λύνεται οριστικά. Ο νόμος παρέχει ευθεία αρμοδιότητα σε Κλιμάκια Ελέγχου Λαϊκών Αγορών και Υπαιθρίου Εμπορίου (Κ.Ε.Λ.Α.Υ.Ε.) και στη Δημοτική Αστυνομία να καταστρέφει επιτόπου τα προϊόντα που διακινούνται παράνομα. Σε κάθε περίπτωση αποφεύγεται η σύλληψη του μετανάστη, γιατί απλώς δεν είναι καθόλου εύκολα διαχειρίσιμη.

Παρ' όλα αυτά, το γαϊτανάκι της ευθυνοφοβίας έχει κι εδώ την τιμητική του. Η Ελληνική Αστυνομία κατηγορεί τη Δημοτική για τις ευθύνες, ενώ το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κατηγορεί το

μηχανισμό του Υπουργείου Οικονομικών ότι δείχνει ανοχή σε φαινόμενα φοροδιαφυγής του παρεμπορίου και του λαθρεμπορίου των καυσίμων, όπου πλέον έχει αναλάβει δράση και η ΕΥΠ, ενώ ο νομικός κυκεώνας για την πάταξη του λαθρεμπορίου φαίνεται αδιέξοδος. (Όσο αφορά στο λαθρεμπόριο των καυσίμων απαιτείται κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης για να «φορολογικοποιηθούν» οι εκροές των καυσίμων, στη συνέχεια να οριστικοποιηθεί η απόφαση του υπουργού Οικονομικών για τη σύνδεση του συστήματος με τη γενική γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και να εκδοθεί απόφαση της γενικής γραμματείας Ενέργειας για αποστολή των στοιχείων, ενόσω οι σπεσιαλίστες του λαθρεμπορίου διαρκώς εξελίσσουν τους τρόπους εξαπάτησης των καταναλωτών).

Η αστυνομία, όπως έχει αναφέρει στη Βουλή ο πρώην υπουργός Προστασίας του Πολίτη Χρήστος Παπουτσής, «συνδράμει τη Δημοτική Αστυνομία, όπως συνδράμει και όλους τους άλλους φορείς της κυβέρνησης που δρουν σ' αυτή την κατεύθυνση, έτσι ώστε να μπορέσουν να ασκήσουν απόλυτα τις αποκλειστικές τους αρμοδιότητες». Έδωσε ένα παράδειγμα για τα προβλήματα ανάθεσης ευθυνών, λέγοντας ότι από τις αρχές Ιουνίου που τέθηκε σε εφαρμογή το ειδικό σχέδιο δράσης για την Αθήνα μέχρι 2/12/11 συγκροτήθηκαν 3.607 μεικτά κλιμάκια, όπου η αστυνομία συμμετείχε με 7.863 αστυνομικούς, σε βάρδιες, ενώ η Δημοτική Αστυνομία, που έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα, συμμετείχε με 4.938 υπαλλήλους. Ενώ ανέφερε ότι το 2011 η αστυνομία προέβη στον εντοπισμό 45 μεγάλων αποθηκών στο κέντρο της Αθήνας.

Ο Τάσος Αβραντίδης, πρώην αντιδήμαρχος της Δημοτικής Αστυνομίας, δήλωσε. «Είμαι της άποψης ότι πρέπει να υπάρχουν εμπορεύματα, να διακινούνται όσο το δυνατόν πιο ελεύθερα με λιγότερους περιορισμούς, χωρίς τελωνιακές δυσκολίες. Αλλά ο νόμος πρέπει να εφαρμόζεται. Και εδώ έχουμε να κάνουμε με προσβολή του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας και σημάτων. Εκεί που δραστηριοποιούνται οι λαθρέμποροι είχαμε τεράστια

επιβάρυνση των καταστημάτων, Ελλήνων και αλλοδαπών. Στα Προπύλαια, η πιάτσα μεταφέρθηκε για να μην αντιμετωπίζει εμάς. Εγώ θεωρώ ότι το παρεμπόριο έχει εξαλειφθεί από την Ερμού, Βαλαωρίτου, Πανεπιστημίου, Βουκουρεστίου, Σταδίου και από τους 20 και πλέον δρόμους που οδηγούν στην Ακρόπολη. Και πλέον έχουμε δύο εστίες: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο πεζόδρομος της Νομικής. Εκεί δεν μπορούσαμε να έχουμε τη συστηματική και μόνιμη παρουσία της Δημοτικής Αστυνομίας. Γιατί; Διότι από μια κακώς νοούμενη αλληλεγγύη, ομάδες της άκρας αριστεράς και του αναρχικού χώρου όποτε πήγαινε η Δημοτική Αστυνομία με τη συνδρομή της ΕΛ.ΑΣ. μας επιτίθεντο. **Και, βεβαίως**, χωρίς έργο. Αντιθέτως η ΕΛ.ΑΣ. και υπηρεσιακοί παράγοντες προσπαθούσαν να κάνουν τη δουλειά τους όσο μπορούσαν. Πανεπιστημιακό άσυλο δεν υπάρχει πια. Η αστυνομία μπορεί να μπει στις σχολές και να ασχοληθεί με όλα αυτά τα εγκληματικά στοιχεία και τα προϊόντα του εγκλήματος. Έχουμε συμμορίες που επιτίθενται στο κράτος. Και το κράτος αδρανεύει. Πώς λέγεται αυτό; Εμείς σε συνεργασία με την αστυνομία και το Σ.Δ.Ο.Ε. πιάσαμε 50 αποθήκες το 2011, όταν όλο το προηγούμενο διάστημα είχαν πιάσει 13. Στην πλειονότητά τους οι ιδιοκτήτες είναι Κινέζοι. Θα έπρεπε να γίνουν υπαίθριες αγορές στο πρότυπο του εξωτερικού. Εδώ κολλάμε στη γραφειοκρατία της χωροθέτησης. Όλα τα προβλήματα του ελληνικού κράτους συνδέονται με τη γραφειοκρατία, η οποία αυτοσυντηρείται και ενδυναμώνεται. Φτιάχνει τόσες διατάξεις ώστε να μην μπορείς να την ξεπεράσεις. **Παλιότερα δεν καταστρέφονταν** όλα τα κατασχεθέντα προϊόντα. Από τον Ιούνιο έχει περάσει σχετικός νόμος και εμείς είχαμε καταστρέψει τα πάντα, όχι μόνο τα επώνυμα. Και όχι τόσο με το σπρέι, διότι αν το ρίξεις σε ένα laptop δεν το καταστρέφεις. Το σπρέι είναι για ορισμένα προϊόντα, για τα άλλα είχαμε σφυριά, βαριοπούλες και άλλα. Το παρεμπόριο ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για τα λουκέτα της αγοράς, αλλά και για την ανεργία. Το περιθώριο κέρδους είναι απλά τεράστιο, δεν μπορεί να συγκριθεί με τη μικρή έννομη επιχείρηση. Πρέπει να υπάρχει αμείλικτη δίωξη του παρεμπορίου και να χωροθετηθούν άμεσα περιοχές για υπαίθριες αγορές. Αλλά πάντα θα υπάρχουν περιοχές που θα αντιδρούν».

Με το 20-30% του εμπορίου να διακινείται μέσω παρεμπορίου, το κράτος στερείται εν μέσω οικονομικής κρίσης 8,5 δισεκατομμύρια ευρώ από ΦΠΑ και φόρους.

Τα στοιχεία αυτά από το Ινστιτούτο του Εμπορίου και Υπηρεσιών (INEMY) και την Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ) έχουν κινητοποιήσει τις αρχές για τον περιορισμό του φαινομένου και την είσπραξη των νόμιμων φόρων.

Έτσι, οι κατασχέσεις που έχουν πραγματοποιήσει μικτά κλιμάκια της δημοτικής και της ελληνικής αστυνομίας σε προϊόντα παρεμπορίου έχουν αυξηθεί σε ποσοστό 60% σε διάστημα δύο μηνών μόνο στο Δήμο της Αθήνας.

Σκοπός και στόχος της πολιτείας, όπως επισημαίνει ο πρόεδρος της ΕΣΕΕ, είναι να αποδοθούν οι φόροι και ο ΦΠΑ στο κράτος με το να περάσουν τα περίπου 20 δισεκατομμύρια ευρώ του τζίρου μέσα από τις μηχανές του νόμιμου εμπορίου. Αυτό θα ωφελήσει τόσο τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που υφίστανται τις συνέπειες του παρεμπορίου όσο και το κράτος που θα βάλει στα ταμεία του τους νόμιμους φόρους.

Τα προϊόντα αυτά, όπως σημειώνει, έρχονται ως επί το πλείστον σαν κοινοτικά από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταγγέλλοντας τη συμμετοχή Ελλήνων στα κυκλώματα διακίνησης.

Το Ενιαίο Συνδικάτο Μικροπωλητών Ελλάδας, παρά τις προσπάθειες που γίνονται, χαρακτηρίζει την κατάσταση «δραματική», καθώς, όπως αναφέρει, «το φαινόμενο δεν έχει αντιμετωπιστεί, αλλά έχει απλά μετατοπιστεί περιμετρικά της Αθήνας».

Ενδεικτικό της κατάστασης, όπως σημειώνει ιδιοκτήτης καταστήματος στο κέντρο της Αθήνας, είναι τα λουκέτα που έχουν μπει στα περισσότερα δισκοπωλεία. Αναφέροντας πως δεν φαίνεται να υπάρχει πολιτική βούληση,

εκφράζει το φόβο ότι σε περίπτωση που σταματήσουν να πουλάνε λαθραία θα αναγκαστούν να στραφούν στο έγκλημα για να επιβιώσουν.

Από την άλλη πλευρά, πλανόδιοι καταγγέλλουν επιθέσεις σε βάρος τους, σημειώνοντας ότι βιώνουν και οι ίδιοι τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, καθώς, όπως αναφέρουν, ο κόσμος παλιότερα αγόραζε περισσότερα προϊόντα, ενώ τώρα απλά τα κοιτάει. Ακλόνητη παραμένει η ανασφάλιστη εργασία στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφάλισης (ΕΥΠΕΑ) του ΙΚΑ, και του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας (ΣΕΠΕ).

Σύμφωνα με στοιχεία που παρουσίασε ο Πρόεδρος του Εμπορικού Συλλόγου Πειραιά, κ. Β. Κορκίδης, σε ημερίδα που διοργάνωσε το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο της Αθήνας, «τα τελευταία χρόνια η αναλογία του παράνομου προϊόντος έναντι του νόμιμου είναι ένα προς δύο και η τελική τιμή του παράνομου αγαθού διαμορφώνεται σε πολλές περιπτώσεις στο 1/10 της τιμής του νόμιμου. Στο κύκλωμα παράνομης διακίνησης προϊόντων συμμετέχουν 30.000 μικροπωλητές στο λεκανοπέδιο και άλλοι 20.000 στην υπόλοιπη Ελλάδα που στην πλειονότητά τους είναι, ως γνωστόν, οικονομικοί μετανάστες».

Αναφορικά με το λαθρεμπόριο απομιμήσεων, εκτιμάται ότι ο κύκλος εργασιών των προϊόντων που αποτελούν απομιμήσεις ανέρχεται στα εννέα δισ. Ευρώ και όσον αφορά το ποσοστό κυκλοφορίας αυτών των προϊόντων, στην ένδυση-βυπόδηση το ποσοστό ανέρχεται στο 20%, στα ηλεκτρικά είδη στο 10%, στα είδη δώρων (gadget) στο 15%, στα ποτά - καπνό περίπου στο 2,5%, ενώ στα τρόφιμα το ποσοστό ακόμη είναι μη μετρήσιμο. Επίσης, σημαντικό μερίδιο καταλαμβάνουν και τα προϊόντα καθημερινής χρήσης, όπως τα σαμπουάν, οι οδοντόκρεμες, τα παιχνίδια, αλλά και οι ηλεκτρικές συσκευές. Στους πάγκους των μεταναστών υπάρχουν από ρολόγια και γυαλιά ηλίου μέχρι πορτοφόλια, κάλτσες και προσόψεις κινητών, είδη που αποτελούν ανταγωνιστικό προϊόν για πάρα πολλά μαγαζιά της Αθήνας. Σύμφωνα δε με πρόσφατη Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για «την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από τα Τελωνεία της ΕΕ», η Ελλάδα

δέσμευσε το 2009 21.990.722 τεμάχια προϊόντων απομιμήσεων, αριθμός που την τοποθετεί στην κορυφή του σχετικού πίνακα των κρατών μελών της ΕΕ. Οι χώρες προέλευσης των συγκεκριμένων προϊόντων είναι κατά κύριο λόγο η Κίνα, η Μαλαισία, η Ινδονησία, το Πακιστάν και η Ινδία. Αφρικανοί και Πακιστανοί μετανάστες ως επί το πλείστον, μεταφέρουν το λαθραίο εμπόρευμα σε μπόγους απλώνοντάς το σε διάφορα κεντρικά σημεία των πόλεων. Μπροστά στους σταθμούς του μετρό, μπροστά στα ακριβότερα εμπορικά καταστήματα του κέντρου της Αθήνας, στα παζάρια που στήνονται στις γειτονιές του Πειραιά. Το παρεμπόριο στην Αθήνα λαμβάνει χώρα σε κεντρικότερα σημεία της πόλης όπως Ερμού, Μοναστηράκι, μπροστά στο Πανεπιστήμιο, ΑΣΟΕΕ, προσφάτως και μπροστά από την Εθνική Βιβλιοθήκη υπό την ανοχή των αρμόδιων δημάρχων. Όσον αφορά την υπόλοιπη Ελλάδα, σταυροδρόμι διακίνησης παραποιημένων προϊόντων από την Κίνα και κλεψίτυπων CD από την Αλβανία, την Ιταλία και τη Βουλγαρία αποτελεί, λόγω θέσης, η Θεσσαλονίκη. Επιπλέον, τα λιμάνια του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης φαίνεται ότι συνιστούν τα κύρια κέντρα διακίνησης, ενώ τα λιμάνια της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας είναι οι πρώτοι υποδοχείς των φορτίων, κυρίως, από την Ιταλία και της Αλεξανδρούπολης, για όσα φορτία έρχονται από την Τουρκία. Από εκεί διοχετεύονται σε αποθήκες στην ελληνική αγορά και στη συνέχεια, στους μικροπωλητές. Οι παράνομοι πωλητές εκτιμάται ότι είναι γύρω στους 40.000. Οι περισσότεροι Έλληνες πολίτες ίσως απλά να αδιαφορούν ή θεωρούν την κατάσταση ενοχλητική. Ή ακόμη και να κρατούν θετική στάση (φθηνά προϊόντα για τον κόσμο που υποφέρει από την οικονομική κρίση). Ποιοί όμως είναι αυτοί που πλήττονται άμεσα από τις συνέπειες του αθέμιτου ανταγωνισμού που δημιουργεί το παρεμπόριο; Είναι γεγονός ότι το ελληνικό οργανωμένο εμπόριο και η ελληνική παραγωγική αλυσίδα αντιμετωπίζουν μια συνεχή απειλή και βιώνουν ένα περιβάλλον αθέμιτα ανταγωνιστικό, όπου τα μερίδια πλούτου και εργασίας συνεχώς ανακατανέμονται. Οι παράνομοι εδώ και χρόνια δρουν σχεδόν ανενόχλητοι, χωρίς να πληρώνουν φόρους, κερδοσκοπώντας σε βάρος των καταναλωτών, του υγιούς εμπορίου, της τοπικής κοινωνίας, της ελληνικής οικονομίας και της

απασχόλησης. Θέτουν επομένως σε σοβαρό κίνδυνο την οικονομική θέση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (οι οποίες νομίμως λειτουργούν, πληρώνουν τους φόρους, πληρώνουν τις ασφαλιστικές εισφορές), αποδυναμώνουν το νόμιμο, στεγασμένο, υγιές εμπόριο και φυσικά αδιαφορούν για την ποιοτική κατοχύρωση, την υγεία και την ασφάλεια του καταναλωτή. Οι τομείς που πλήττονται άμεσα είναι κυρίως ο κλάδος της ένδυσης, καθώς και το εμπόριο των δερμάτινων ειδών και των ειδών ταξιδιού. Προσφάτως το φαινόμενο αρχίζει να παίρνει μεγάλες διαστάσεις και στις αγορές των καυσίμων, αλκοολούχων ποτών, τσιγάρων και CD. Δώδεκα παραδοσιακοί επαγγελματικοί κλάδοι κινδυνεύουν. Κλάδοι όπως της αργυροχρυσοχοΐας, της κατασκευής πουκαμίσων, τα δισκάδικα, τα εργαστήρια και τα μαγαζιά ρούχων, δερμάτινων ειδών, ειδών ταξιδιού, υποδημάτων, ανταλλακτικών αυτοκινήτου, ωρολογίων, οικιακών σκευών, ηλεκτρονικών, πώλησης λογισμικών σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση πλήττονται θανάσιμα και χιλιάδες βιοτέχνες και μικροεπιχειρηματίες έχουν οδηγηθεί στην ανεργία. Τρανταχτό παράδειγμα αποτελεί ο κλάδος παραγωγής υποκαμίσων στην Ελλάδα, ο οποίος ήταν από τα πρώτα θύματα του παρεμπορίου στα τέλη της δεκαετίας του '80. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στο Έθνος της Κυριακής ο Γενικός Γραμματέας της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας Ν. Σκορίνης «τα καταστήματα πώλησης μουσικών προϊόντων έχουν πλέον αφανισθεί, λόγω της μουσικής πειρατείας. Από 7.500 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνταν σε όλη τη χώρα έχουν απομείνει 250 μόνο, κι έχουν χαθεί 9.000 θέσεις εργασίας μαζί με τους επιχειρηματίες. Ο κλάδος αργυροχρυσοχοΐας έχει κρίση εδώ και δεκαπέντε χρόνια, εξ αιτίας των παράνομων εισαγωγών κοσμημάτων και της παρεμπορικής διακίνησής τους. Ένας κλάδος με ιστορία 5.000 χρόνων κινδυνεύει να αφανισθεί. Τα εργαστήρια και τα μαγαζιά ρούχων, δερμάτινων ειδών, ειδών ταξιδιού, υποδημάτων, ανταλλακτικών αυτοκινήτου, ωρολογίων, οικιακών σκευών, ηλεκτρονικών, πώλησης λογισμικών και τόσα άλλα που δεν αναφέρονται πλήττονται άμεσα. Τα προϊόντα αυτά επιδοτούνται στις χώρες παραγωγής τους

με το φθινό εργατικό δυναμικό και εδώ διακινούνται αφορολόγητα, παράνομα, σαρώνοντας την αγορά».

Θύμα έχει καταστεί, τέλος και η μεγαλύτερη βιομηχανία της χώρας μας, αυτή του τουρισμού, αν σκεφτούμε την εικόνα που εκπέμπει η χώρα μας στους λίγους εναπομείναντες τουρίστες που την επισκέπτονται.

Γενικά το παρεμπόριο εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύει το 30% του συνολικού εμπορίου στη χώρα μας. Οι προβλέψεις κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου καθώς δείχνουν επιδείνωση των δεικτών ασφυξίας της αγοράς και βουτιά των πωλήσεων, ενώ τρεις στις δέκα μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις κινδυνεύουν να πτωχεύσουν, με σοβαρές επιπτώσεις στην απασχόληση.

Ποιά όμως είναι τα αίτια που δημιουργούν και διαιωνίζουν το φαινόμενο και τι κρύβεται πίσω από την ανεμπόδιστη και μαζική εισαγωγή των λαθραίων εμπορευμάτων; Κατ' αρχήν το παρεμπόριο οφείλεται στην ανεξέλεγκτη είσοδο των οικονομικών μεταναστών, μερίδα των οποίων επέλεξε το εύκολο κέρδος για να επιβιώσει. Το φαινόμενο επιδεινώνει η σιωπηρή ανοχή από την πολιτεία τόσο προς τους μετανάστες από μακρινές χώρες εξαιτίας της οικονομικής δυσχέρειας να τους απελάσει σε περίπτωση που συλληφθούν παρανομούμεντες, όσο και προς διάφορες «κοινωνικά αποκλεισμένες» ομάδες - καθώς πολλοί υποστηρίζουν ότι η παραοικονομία συμβάλλει στη συμπλήρωση του εισοδήματος των εργαζομένων, ορισμένοι από τους οποίους διαφορετικά θα βρίσκονταν στα όρια της φτώχειας - ή και θα κατέφευγαν σε εγκληματικές ενέργειες. Σαφώς η κύρια αιτία αδυναμίας της πλήρους εξάλειψης του προβλήματος είναι η υπολειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών. Οι τελευταίοι αδυνατούν να λειτουργήσουν σωστά για διάφορους λόγους, όπως η επέκταση της διαφθοράς και η έλλειψη οργάνωσης (π.χ. μη επαρκές προσωπικό). Μια πραγματικότητα η οποία δυστυχώς πολύ συχνά χαρακτηρίζει το ελληνικό δημόσιο.

Ποια πολιτική αντιμετώπιση λοιπόν πρέπει να έχουμε για το παρεμπόριο; Η Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε. για παράδειγμα θεωρεί ότι όλες οι δραστηριότητες σε όλα τα επίπεδα πρέπει να γίνονται με πλήρη διαφάνεια και νομιμότητα. Θέση σωστή χωρίς αμφιβολία. Δεν είναι όμως στο χέρι της η εφαρμογή του νόμου. Και το πρόβλημα βρίσκεται ακριβώς στο ποιος εφαρμόζει το νόμο.

Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ξεκινούν από την εξυγίανση του κρατικού μηχανισμού και των ελεγκτικών οργάνων. Δεν έχουμε έλλειψη νομικού πλαισίου για πάταξη του παρεμπορίου, έχουμε έλλειψη πολιτικής βούλησης. Αν η κυβέρνηση αποφασίσει να εκκαθαρίσει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και ταυτόχρονα συγκρουσθεί με τα μεγάλα συμφέροντα όλο το σκηνικό του φαύλου κύκλου του λαθρεμπορίου και παρεμπορίου ανατρέπεται.

Η δράση των παράνομων επιχειρήσεων

Σημαντική «συμβολή» στο πρόβλημα φαίνεται να έχουν συγκεκριμένα κυκλώματα διακίνησης και εκμετάλλευσης παράνομων μεταναστών που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το παρεμπόριο.

Στην έκθεση πεπραγμένων της ΕΥΠΕΑ για το 2011, από τις 21.063 επιχειρήσεις που ελέγχθηκαν από την υπηρεσία και που απασχολούσαν συνολικά 69.345 εργαζομένους, οι 1.313 ήταν «αναπόγραφες», δεν υπήρχαν δηλαδή για το ΙΚΑ ούτε για τις άλλες υπηρεσίες του υπουργείου Εργασίας. Στις επιχειρήσεις αυτές εντοπίστηκαν 20.567 ανασφάλιστοι εργαζόμενοι, 12.342 Έλληνες και 8.225 αλλοδαποί, σύμφωνα με το iefimerida.gr

Η ΕΥΠΕΑ βεβαίωσε 9.216 παραβάσεις και επέβαλε περισσότερα από 11 εκατ. ευρώ ως πρόστιμα, χωρίς να υπολογίζεται ο καταλογισμός των εισφορών που δεν πληρώθηκαν και ο οποίος έπεται.

Σύμφωνα με την έκθεση πεπραγμένων του ΣΕΠΕ για το 2011, η οποία δόθηκε σήμερα στη δημοσιότητα, από τους 31.515 ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από το ΣΕΠΕ, βρέθηκαν να απασχολούνται συνολικά 268.729 εργαζόμενοι εκ των οποίων οι 2.015 ανασφάλιστοι, (ποσοστό 0,75%).

Τα περιστατικά αδήλωτης εργασίας καταγράφονται κυρίως στους κλάδους της μαζικής εστίασης (32,3%) και του λιανικού εμπορίου (16,4%), όμως, σύμφωνα με το ΣΕΠΕ, η εικόνα δεν είναι αντιπροσωπευτική, εφόσον στους παραπάνω κλάδους «έχουν διενεργηθεί οι περισσότεροι έλεγχοι οπότε, είναι λογικό να εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό ανασφαλιστών εργαζομένων».

Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι οι επιθεωρητές του ΣΕΠΕ δεν πραγματοποιούν ελέγχους αποκλειστικά για την καταπολέμηση της «μαύρης» εργασίας, αφού από τις αρχές του 2010, οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται από μικτά κλιμάκια αποτελούμενα από υπαλλήλους της ΕΥΠΕΑ, του ΣΕΠΕ και του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ).

Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί επεξεργάζονται ένα πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας που έχει διαπιστωθεί ότι συνδέεται άμεσα με τη φοροδιαφυγή, το παραεμπόριο, τη διακίνηση και εκμετάλλευση αλλοδαπών, που βρίσκονται παράνομα στη χώρα, καθώς και άλλα αδικήματα.

Τους τελευταίους μήνες, οι έλεγχοι των μικτών κλιμακίων πραγματοποιούνται αιφνιδιαστικά παρουσία εισαγγελέα, ενώ, όπου κριθεί αναγκαίο, χρησιμοποιείται και κλειδαράς.

Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, στις περιοχές των Πατησίων, του Περιστερίου και του Γαλασίου λειτουργούν παράνομα δεκάδες βιοτεχνίες φασόν, που παράγουν και διακινούν μεγάλες ποσότητες έτοιμων ενδυμάτων που διοχετεύονται στην αγορά σαν να ήταν επώνυμα.

Οι επιχειρήσεις αυτές είναι πτωχευμένες και δεν διαθέτουν παραστατικά έγγραφα. Ασφαλίζουν 2 ή 3 εργαζόμενους που εργάζονται ως σχεδιαστές ή

υπεύθυνοι της βάρδιας, για τους οποίους σπάνια καταβάλλουν εν συνεχεία τις εισφορές, ενώ χρησιμοποιούν δεκάδες ανασφάλιστους μετανάστες που βρίσκονται παράνομα στη χώρα. Οι περισσότερες, λειτουργούν σε υπόγειους χώρους χωρίς παράθυρα και με κλειδωμένες πόρτες.

Τα δεδομένα σήμερα

Το ζήτημα παρουσιάζει μεγάλη κινητικότητα το τελευταίο διάστημα, μετά και τις πρόσφατες αλλαγές στα υπουργεία. Οι έλεγχοι εντείνονται και σε 19 επιχειρήσεις έγιναν κατασχέσεις προϊόντων στους δήμους Αθηναίων, Αμαρουσίου, Αγίου Δημητρίου και Ηρακλείου Αττικής, ενώ συνεχίζεται η δράση των μεικτών κλιμακίων (με υπαλλήλους της Διεύθυνσης Εμπορίου, του Σ.Δ.Ο.Ε. και της Δημοτικής Αστυνομίας).

Στις 16 Ιανουαρίου ο πρόεδρος του ΟΠΑ Κωνσταντίνος Γάτσιος, με αφορμή τα επεισόδια που συνέβησαν στις 13/1, αναφέρεται σε «δακτύλιο του παρεμπορίου, που έχει σαν θηλιά περισφίξει το κεντρικό μας κτίριο. Διακινητές αυτού του παρεμπορίου είναι κατατρεγμένοι και εξαθλιωμένοι μετανάστες. Άνθρωποι που λόγω της οικονομικής τους ανέχειας έχουν γίνει θύματα, ποιος ξέρει ποιων κέντρων και ποιων κυκλωμάτων διακίνησης παράνομου εμπορίου. Το πανεπιστήμιό μας εισπράττει καθημερινά τα αποτελέσματα μιας ανύπαρκτης μεταναστευτικής πολιτικής και τη συνεχιζόμενη υποβάθμιση της ευρύτερης περιοχής του ιστορικού κέντρου της Αθήνας. Ως ΑΕΙ επιθυμούμε την ασφάλεια και το σεβασμό του ιστορικού μας κτιρίου, καθώς και των μελών της κοινότητάς μας που καθημερινά εργάζονται σε αυτό. Το πανεπιστήμιό μας δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως κέντρο παρεμπορίου. Για το λόγο αυτό, η πρυτανική αρχή αποφάσισε το προσωρινό κλείσιμο της κεντρικής εισόδου επί της οδού Πατησίων. Όμως, ομάδες που κινούνται στους χώρους του πανεπιστημίου μας έχουν κατ' επανάληψη

διαρρήξει τα συστήματα ασφάλειας της κεντρικής εισόδου, παραβιάζοντάς την» και προσθέτει ότι «είναι καθοριστικής σημασίας η διατράνωση από όλα τα μέλη της κοινότητάς μας της απαίτησης για άμεση εξάλειψη κάθε μορφής βίας στους χώρους του πανεπιστημίου μας και για την απομάκρυνση κάθε παράνομης οικονομικής δραστηριότητας που το υποβαθμίζει από κάθε άποψη. Η συλλογική μας δράση θα λειτουργήσει σαν ασπίδα προστασίας από την υποβάθμιση και τον ευτελισμό. Στο πλαίσιο της συλλογικής μας δράσης και προσπάθειας, θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική την ήδη εκφρασθείσα ομόθυμη στάση των προέδρων όλων των τμημάτων».

Στα τέλη Μαρτίου, ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου Ιωάννης Τέντες έδωσε εντολή να καθαριστεί η περιοχή γύρω από τη Νομική Σχολή από πρόσωπα που διακινούν ναρκωτικά και παράνομα είδη εμπορίου, ενώ παρήγγειλε στην προϊσταμένη του Πρωτοδικείου Αθηνών Ελένη Ράικου να διενεργήσει κατ' επείγουσα προκαταρκτική εξέταση, καθώς και στον πεζόδρομο της οδού Μασσαλίας. Την αναφορά υπέγραψε και ο πρόεδρος του Νομικού Τμήματος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Θεόδωρος Φορτσάκης και ο εισαγγελέας ζητάει οι υπαίτιοι να οδηγηθούν στο αυτόφωρο. Ο κ. Τέντες ζητάει επίσης να ληφθούν όλα τα μέτρα για τη διαρκή αποκατάσταση της νομιμότητας στο συγκεκριμένο χώρο.

Ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη προανήγγειλε μέτρα ενάντια στη «λαθρομετανάστευση», εντατικοποίηση των αστυνομικών ελέγχων ενάντια στο παρεμπόριο με συλλήψεις και απελάσεις, όπως και ότι ξεκινά με τη διαδικασία του κατεπείγοντος δημιουργία κέντρων κλειστής φιλοξενίας μεταναστών.

Μέσα στο 2012, τα Κλιμάκια της Υπηρεσίας Εποπτείας Αγοράς του Υπουργείου Ανάπτυξης σε συνεργασία με τη Δημοτική Αστυνομία και την ΕΛ.ΑΣ. έχουν ήδη προχωρήσει σε 78 κατάσχσεις και καταστροφές στην περιοχή της Αττικής. Για το Υπουργείο Ανάπτυξης το νομικό πλαίσιο θεωρείται πλέον ισχυρότερο ακόμη και από αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, με στόχο τη μείωση των παράνομων κερδών μέσω του παρεμπορίου. Δεδομένου ότι η πλειοψηφία των παραβατών παρεμπορίου είναι παράνομοι μετανάστες, θα έχει ως δυνητικό αποτέλεσμα να μη θεωρείται πλέον η Αθήνα πόλος έλξης παράνομων μεταναστών.

Η περίπτωση της Αθήνας και τα μέτρα του Δήμου

Μεσημέρι κέντρο Αθήνας – συγκεκριμένα έξω από το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΑΣΟΕΕ). Το πρώτο που διακρίνει κανείς ήδη από μακριά είναι ένας ανεξήγητος συνωστισμός. Πλησιάζοντας περισσότερο, διαπιστώνεται αμέσως ο λόγος. Εκατοντάδες πλανόδιοι μικροπωλητές, έγχρωμοι οι περισσότεροι, έχουν στήσει τους πάγκους τους στο πεζοδρόμιο γύρω από το χώρο του πανεπιστημίου επιδεικνύοντας την πραμάτεια τους: από απομιμήσεις επώνυμων αρωμάτων και αξεσουάρ, πειρατικά CDs ή αμφιβόλου ποιότητας αξεσουάρ κινητών μέχρι είδη σπιτιού. Οι περαστικοί τους προσπερνούν γρήγορα δυσανασχετώντας για το συνωστισμό. Κάποιοι κοντοστέκονται. Ενδιαφέρονται να αγοράσουν κάτι που χρειάζονται ή που απλά τους έκανε εντύπωση και το οποίο θα πλήρωναν πανάκριβα αν το αγόραζαν από το κατάστημα ή – ακόμη χειρότερα – στην αυθεντική του εκδοχή. Το παράξενο υπαίθριο «παζάρι» διακόπτουν ξαφνικά δυο αστυνομικοί. Επικρατεί αναστάτωση. Οι «πωλητές» μαζεύουν γρήγορα τα πράγματά τους και εξαφανίζονται, ενώ κάποιοι ζητούν άσυλο στο χώρο του πανεπιστημίου, όπου και αποθηκεύουν το παράνομο εμπόρευσμά τους. Οι αστυνομικοί σε λίγο φεύγουν. Το έργο τους τελείωσε.

Το επεισόδιο αποτελεί κομμάτι της σημερινής καθημερινής πραγματικότητας στο κέντρο της Αθήνας και σχεδόν όλοι μας έχουμε βρεθεί αυτόπτες μάρτυρες σε παρόμοιες καταστάσεις. Ελάχιστοι, όμως, έχουν το χρόνο και τη διάθεση να

ασχοληθούν περισσότερο με το φαινόμενο του παρεμπορίου που εξελίσσεται ραγδαία

σε μάλιστα για τη χώρα μας, ενώ αποτελεί πραγματική απειλή για τους εγχώριους εμπόρους και τα καταστήματα. Οι έρευνες καταδεικνύουν πως οι τεράστιες διαστάσεις που λαμβάνει τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του παρεμπορίου στη χώρα μας και οι συνέπειές του στην εγχώρια αγορά είναι ανησυχητικές.

Η Δημοτική Αστυνομία ασχολείται με το υπαίθριο, στάσιμο και πλανόδιο (όπως ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία) εμπόριο προκειμένου να πατάξει το παράνομο εμπόριο ή «παρεμπόριο» όπως είναι η κοινή του ονομασία. Είναι γεγονός ότι το παρεμπόριο τα τελευταία χρόνια έχει μεγεθυνθεί παρά τις προσπάθειες που κάνει η πολιτεία για τον έλεγχο και την πάταξή του. Αυτό οφείλεται τόσο στην αδυναμία ελέγχου των προϊόντων που εισέρχονται στη χώρα παράνομα όσο και στην συνεχή εισροή ανθρώπων στην χώρα μας οι οποίοι δυστυχώς, καταλήγουν να απασχολούνται συστηματικά με την διάθεσή παράνομων προϊόντων. Ας μην ξεχνάμε βέβαια, ότι οι τιμές που διατίθενται τα παράνομα αυτά προϊόντα αποτέλεσαν δέλεαρ για τους αγοραστές τους ενώ πολλοί, με την αγορά αυτών, προσπαθούσαν με τον τρόπο τους να βοηθήσουν οικονομικά τους «παρεμπόρους» (οι οποίοι συχνά απαρτίζονται από μετανάστες που έχουν εισέλθει παράνομα στην χώρα και δεν διαθέτουν άλλους τρόπους επιβίωσης), αγνοώντας το κακό που κάνουν στην εγχώρια αγορά.

Ο Δήμος, για να πατάξει το παρεμπόριο, χρησιμοποιεί την Δημοτική Αστυνομία, η οποία σε συνεργασία με όποιους φορείς απαιτείται κάθε φορά (πχ Ελληνική Αστυνομία, Υπουργείο Εμπορίου, Υγειονομική Υπηρεσία κτλ) συγκεντρώνει τα παράνομα προϊόντα και προχωράει στην διαδικασία καταστροφής τους, εφαρμόζοντας κάθε φορά την κείμενη νομοθεσία.

Από τη 01/07/2011-31/12/2011 έγιναν 9.657 κατασχέσεις που αντιστοιχούν σε 389.224 προϊόντα παράνομης πώλησης, αλλά και απομακρύνσεις μικροπωλητών που δεν διέθεταν την απαιτούμενη από τον Νόμο άδεια. Σε αυτό το διάστημα εντοπίστηκαν 7 αποθήκες-χώροι συγκέντρωσης παράνομων εμπορευμάτων, των οποίων τα εμπορεύματα κατασχέθηκαν και καταστράφηκαν από τους υπαλλήλους της υπηρεσίας μας.

Για το πρώτο τρίμηνο του 2012 πραγματοποιήθηκαν 3.403 κατασχέσεις που αντιστοιχούν σε 191.213 προϊόντα παράνομης απομίμησης και η προσπάθεια καταπολέμησης του παρεμπορίου συνεχίζεται.

Τα κατασχεμένα προϊόντα, ανάλογα με το είδος τους, εφόσον η νομοθεσία ορίζει ότι πρέπει να καταστραφούν, μεταφέρονται σε ειδικό χώρο στις εγκαταστάσεις του Δήμου Αθηναίων όπου και καταστρέφονται. Έτσι για παράδειγμα, τα ρολόγια και τα γυαλιά ηλίου θρυμματίζονται ενώ οι τσάντες και οι ζώνες κόβονται με ψαλίδι μία-μία από τους Δημοτικούς Αστυνομικούς. Ωστόσο, αν πρόκειται για πολύ μεγάλες ποσότητες (πχ η καταστροφή εμπορευμάτων μιας αποθήκης παράνομων προϊόντων) χρησιμοποιούνται ειδικού τύπου μηχανήματα καταστροφής τους. Σε αυτό το σημείο να σημειωθεί, ότι τα παράνομα προϊόντα δεν πετιούνται απευθείας στα απορριμματοφόρα διότι εκεί δεν καταστρέφονται αλλά απλώς συμπιέζονται και έχει παρατηρηθεί ότι κάποιοι «μαρκάρουν» τον αριθμό του απορριμματοφόρου, πάνε στους ΧΥΤΑ και μόλις το όχημα αδειάσει το περιεχόμενο του, συλλέγουν τα προϊόντα και τα επαναδιαθέτουν. Τέλος, με πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση, πολλά προϊόντα καταστρέφονται επί τόπου από τους Δημοτικούς Αστυνομικούς με τον ψεκασμό τους με ανεξίτηλη μπογιά με τη χρήση ειδικού σπρέι.

Λογικό είναι για τον περιορισμό του παρεμπορίου, κατά συνέπεια, να αυξηθούν τα μέτρα προστασίας του νομίμου εμπορίου και να βελτιωθεί η σχέση μεταξύ των νομίμων εμπόρων και των καταναλωτών.

Για την εξασφάλιση της νομιμότητας του παρεμπορίου τα ειδικότερα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, όπως αναφέρει αρμόδιος του δήμου για το παρεμπόριο, είναι:

- Η ένταση ελέγχων στις εισαγωγές
- Μέτρα στη διακίνηση των εμπορευμάτων
- Η ένταση στους ελέγχους κατά τις συναλλαγές
- Η προβολή στους καταναλωτές της συνολικής αξίας που έχει η νόμιμη συναλλαγή
- Μέτρα για ενίσχυση του Marketing
- Μέτρα που θα ενισχύσουν τη σχέση του προϊόντος με τον παραγωγό του και τον πωλητή του αν ο δεύτερος είναι μια άλλη επιχείρηση που μεσολαβεί μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή
- Μέτρα που θα προωθηθούν από τις ενώσεις καταναλωτών
- Μέτρα πολιτικής τιμών που μπορούν να εφαρμοστούν από τις νόμιμες επιχειρήσεις
- Μέτρα πληροφόρησης του καταναλωτή
- Μέτρα για την νομιμοποίηση των παρεμπόρων

ΜΕΡΟΣ Γ

Έρευνα- Συνεντεύξεις

Περιοχές υψηλής κινητικότητας

Πεζόδρομος Ομήρου, μεταξύ Ακαδημίας και Πανεπιστημίου.

Μια σειρά από απλωμένεςπραμάτειες στο δρόμο. Κάθε σεντόνι κι ένας ή δύο λαθρομετανάστες, πιο πίσω ένας ψηλόσωμος Νιγηριανός ελέγχει τα πάντα και στις γωνίες τσιλιαδόροι για την εμφάνιση της αστυνομίας. Όλοι με κινητά στο χέρι. Όταν πέσει το σήμα για την εμφάνιση περιπολίας τα σεντόνια διπλώνονται, απομακρύνονται, κάνουν γύρους στο τετράγωνο και μετά από λίγη ώρα επιστρέφουν στις θέσεις τους με την ίδια διάταξη. Ένας από τους μικροπωλητές είναι ένας 25χρονος Νιγηριανός που ήρθε το 2005 στην Αθήνα. «Μόνο ξύλο τρώω στην Ελλάδα, επειδή δεν θέλω να κλέβω. Πουλάω τα πράγματα αυτά και πολλές φορές δεν βγάζω χρήματα. Μας βλέπουν σαν ζώα εδώ, όχι σαν ανθρώπους. Είμαστε σαν καινούργιοι σκλάβοι. Ξέρεις τι είναι να γυρνάς σπίτι σου, στο παιδί σου, χωρίς καθόλου λεφτά; Άλλοι Νιγηριανοί μένουν όλοι μαζί σε μικρά σπίτια και ούτε το ενοίκιο δεν βγαίνει. Πολλές φορές δεν μας δίνουν καν χρήματα τα αφεντικά. Λένε, δεν έχει σήμερα. Κάθε μέρα ζούμε με το φόβο». Όταν τον ρωτάω για τις αποθήκες και πού βρίσκει το

εμπόρευμα, δεν υπάρχει απάντηση και μάλλον η σιωπή αυτή οδηγεί στην άκρη του νήματος. Πώς όμως βρίσκουν οι μετανάστες που έρχονται σε μια ξένη χώρα, χωρίς να μιλάνε τη γλώσσα, τους προμηθευτές των προϊόντων του παρεμπορίου και δεν μπορεί να τους βρει η αστυνομία;

Πατησίων 62-74

Έξω από το ΟΠΑ (ΑΣΟΕΕ) λαθρομετανάστες έχουν απλώσει τα πράγματά τους σε μια διαρκή κατάσταση επαγρύπνησης. Όταν πέφτει το σήμα μετακινούνται σε χρόνο μηδέν στο εσωτερικό της σχολής για έναν ακόμη κλεφτοπόλεμο μαζί με τους φοιτητές, που τους συμπαραστέκονται, και την αστυνομία. Οι μετανάστες μοιράζουν ένα κείμενο στους περαστικούς: «Δεν ξέρουμε πια τι να κάνουμε, φοβόμαστε και υποφέρουμε. Όλοι οι μετανάστες είναι πολύ φοβισμένοι με αυτή την κατάσταση. Για λόγους οικονομικούς και λόγους πολέμου αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε τις χώρες μας για να έρθουμε να ζήσουμε στην Ευρώπη, πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα, για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια, ειρήνη και ελευθερία. Οι δραστηριότητές μας είναι απλά και μόνο το μικρεμπόριο, περιπλανώμενοι στους δρόμους. Αυτή μας η δραστηριοποίηση μας επιτρέπει να πληρώνουμε το νοίκι, το φαγητό μας κ.λπ. Ζητάμε από τη κοινωνία και τις ελληνικές αρχές να μας αφήσουν να ζήσουμε με αξιοπρέπεια, ελευθερία και σεβασμό».

Οι αστυνομικοί, παρά το νέο νόμο για το άσυλο, δεν είναι τόσο εύκολο να εισβάλουν στο χώρο καθώς απαιτείται συμφωνία του πρύτανη, ενώ οι μετανάστες, σύμφωνα με τον εκπρόσωπο της αστυνομίας Αθανάσιο Κοκκαλάκη, πετούν πέτρες προς το μέρος τους, με αποτέλεσμα να διακυβεύονται οι ζωές των περαστικών που μπορεί να περιμένουν το λεωφορείο στη στάση. Υπάρχουν πολλά καταγεγραμμένα περιστατικά επιθέσεων σε άνδρες της Δημοτικής Αστυνομίας. Από την άλλη, το 2007, ο Τόνι Ονουόχα που πωλούσε CD στη Θεσσαλονίκη σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια καταδίωξης του από άντρες της Ασφάλειας, όταν έπεσε από μπαλκόνι για να ξεφύγει, ενώ υπάρχουν καταγγελίες και για άλλους θανάτους

μεταναστών στην προσπάθειά τους να αποφύγουν τη σύλληψη. Κανείς από τους φοβισμένους και ταυτόχρονα ετοιμοπόλεμους μετανάστες δεν μιλάει εύκολα για τον κλεφτοπόλεμο ούτε για τους ομοεθνείς του.

Τα στέκια του παρεμπορίου

Τα στέκια αλλάζουν κάθε τόσο, ανάλογα με τις «σκούπες» της αστυνομίας. Παράδειγμα, το Σύνταγμα. Εκεί ακολούθησαν συμπλοκές μετά την παρέμβαση της ομάδας Παρεμπόριο STOP στην Ερμού, φωτογραφίζοντας τους μετανάστες πωλητές και φωνάζοντάς τους «this is not legal», «are you mafia?», «we are greeks». Τα επεισόδια μεταξύ μεταναστών και της συγκεκριμένης ομάδας και η σημειολογία του υψωμένου μεσαίου δακτύλου ενός μετανάστη ήταν αρκετά για να μετακινήσουν το παρεμπόριο από το Σύνταγμα. Ο τότε αντιδήμαρχος, υπεύθυνος για τη Δημοτική Αστυνομία, Ανδρέας Παπαδάκης είχε υποστηρίξει ότι πριν από το συγκεκριμένο περιστατικό αυτοδικίας προηγήθηκε υποβολή μηνύσεων: «Η συμπλοκή του περασμένου Σαββάτου βόλευε ορισμένους. Δεν είναι δουλειά κανενός να βγαίνει στο δρόμο βιντεοσκοπώντας και φωτογραφίζοντας κόσμο. Το σκεπτικό κάποιων που διοργάνωσαν αυτή την επιχείρηση δεν ταυτίζεται με την άποψη του εμπορικού κόσμου. Υπέβαλαν μάλιστα και μηνύσεις για το ζήτημα των Αφρικανών μικροπωλητών, αλλά χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο. Στρέφονται εναντίον του Μιχ. Χρυσοχοϊδη και του Νικ. Κακλαμάνη».

Οι κεντρικές πλέον πιάτσες είναι το ΟΠΑ (ΑΣΟΕΕ), τα Προπύλαια και η Νομική. Μια δεύτερη περιοχή συνιστά το αμαρτωλό τρίγωνο Πειραιώς, Ασωμάτων, Ερμού και Αιόλου, με την Τσάινατάουν να έχει εξαπλωθεί πίσω από την Πειραιώς. Σε μια διαδρομή με το ταξί περνώντας έξω από τις μεγάλες αποθήκες της Κεραμεικού, ο ταξιτζής αρχίζει να κλαίει οργισμένος, λέγοντας ότι διατηρούσε μια μεγάλη βιοτεχνία κλωστοϋφαντουργίας στη Θεσσαλονίκη με πολύ προσωπικό, αλλά οι Κινέζοι τον έκλεισαν αφήνοντάς τον μόνο με ένα ταξί που δεν του αρκεί πλέον ούτε για να συντηρεί την οικογένειά του, ενώ παλιότερα ζούσε εκατοντάδες οικογένειες. Στη Νομική, δίπλα στην

«πρεζούλα» που κυκλοφορεί άνετα μέσα στο κέντρο της πόλης, απλώνονται παντού δεκάδες λευκά σεντόνια που ανοιγοκλείουν στο ρυθμό του σινιάλου. Με την εμφάνιση της αστυνομίας μπαίνουν μέσα στους πανεπιστημιακούς χώρους ή κάνουν το γύρο του τετραγώνου και μετά από λίγο επανεμφανίζονται.

Συεντεύξεις

Προϊσταμένη Κεντρικού Σχεδιασμού Δημοτικής Αστυνομίας

Μαρία Δουβίκα

Πότε, κατά τη γνώμη σας ξεκίνησε το φαινόμενο του παρεμπορίου να αναδύεται?

"Για την πόλη των Αθηνών, το θέμα του παρεμπορίου άρχισε να αναδύεται στην επιφάνεια πριν από 20 περίπου χρόνια, με την απαρχή της εισροής των μεταναστών στη χώρα μας. Τα 2 φαινόμενα συνδέονται φανερά και είναι πολύ λογικό όταν διογκώνεται το ένα, το ίδιο να συμβαίνει και με το άλλο. Το παράδοξο στις απαρχές του φαινομένου ήταν, ότι κατά τη διάρκεια ελέγχου στους μικροπωλητές καθώς και σε περίπτωση κατασχέσεων, ο κόσμος αντιδρούσε υπέρ τους. Γιούχαρε την αστυνομία όταν επιχειρούσε να τους κατασχέσει τα πράγματα."

Που έχει εντοπίσει η υπηρεσία σας τις κύριες εστίες του παρεμπορίου?

"Οι εστίες του παρεμπορίου είναι κυρίως τα κεντρικά σημεία της πόλης. Ιδιαίτερη κίνηση από μικροπωλητές υπάρχει στους σταθμούς των μέσων

μαζικής μεταφοράς, ιδιαίτερα σ' εκείνους του μετρό, στις εξόδους. Μεγάλος αριθμός μικροπωλητών υπάρχει επίσης και έξω από τις πανεπιστημιακές σχολές, έτσι ώστε όταν πλησιάσει η αστυνομία, εκείνοι να μπουν μέσα. Το θέμα του ασύλου υπήρξε ανέκαθεν "αγκάθι" στις προσπάθειες ελληνικής και δημοτικής αστυνομίας για την καταπολέμηση του φαινομένου. Σε περίπτωση που τα εμπορεύματα είναι τοποθετημένα μέσα σε όχημα, αυτό βάσει νόμου είναι αδύνατο να ελεγχθεί από την αστυνομία, εκτός αν υπάρχει καταγγελία για ύπαρξη ναρκωτικών ουσιών στο όχημα αυτό. Έτσι, πολλά είναι αποθηκευμένα σε οχήματα και δεν μπορούν να κατασχεθούν από τη δημοτική αστυνομία, της οποίας ο ρόλος είναι να ελέγχει το εμπόρευμα. Οι περιπολίες γίνονται καθημερινά, χωρίς να εξαιρέσουμε Κυριακές και αργίες, όλο το 24ωρο, από μεικτά κλιμάκια της Δημοτικής και της Ελληνικής Αστυνομίας, της οποίας ο ρόλος είναι να ελέγχει τα χαρτιά (άδειες κλπ) του εμπόρου και να προβαίνει στις απαραίτητες διαδικασίες εφόσον δεν πληρεί τις προϋποθέσεις".

«Έχει συμβεί τίποτα που να έχετε δει και να σας έχει κάνει εντύπωση?»

"Πολλά έχουν συμβεί κατά τη διάρκεια ελέγχων. Η αντίσταση στον έλεγχο και στη σύλληψη είναι κάτι σύνηθες, παρ' όλα αυτά η κατάσταση έχει ξεφύγει ορισμένες φορές, με τους μικροπωλητές να απειλούν τους αστυνομικούς με μαχαίρια και άλλα αιχμηρά αντικείμενα. Υπήρξε μια φορά που ένας δάγκωσε μια αστυνομικό με απίστευτο μένος κόβοντας ολόκληρο κομμάτι από το δέρμα της."

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το μεγαλύτερο αγκάθι στις προσπάθειες εξάλειψης του φαινομένου?

"Η γραφειοκρατία αποτελεί τεράστιο εμπόδιο στις προσπάθειές μας. Ιδιαίτερα όσον αφορά τις μεγάλες αποθήκες με τα παράνομα εμπορεύματα. Μέχρι την

τελική κατάσχεσή τους μεσολαβεί η συμπλήρωση πολλών εγγράφων, η οποία καθιστά τη διαδικασία πολύ χρονοβόρα."

Θεωρείτε πως το παράνομο εμπόριο εντάσσεται στην κατηγορία του οργανωμένου εγκλήματος?

"Δεν υπάρχει για μένα αμφιβολία πως το παρεμπόριο ανήκει στη σφαίρα του οργανωμένου εγκλήματος. Κατευθείαν με το που εισέρχονται στη χώρα, ομάδες μεταναστών διεισδύουν στις οργανώσεις και αναλαμβάνουν κάποιο ρόλο, είτε εκείνον του μικροπωλητή, είτε κάποιο σημαντικότερο. Γι' αυτό ακριβώς είναι και δύσκολη η καταπολέμησή του, γιατί δεν αρχίζει και τελειώνει με τον έλεγχο των πλανόδιων μικροπωλητών. Υπάρχει μια ολόκληρη επιχείρηση από πίσω, σπείρες, τις οποίες πρέπει να εξαρθρώσουμε ώστε να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά το πρόβλημα".

Είναι φανερό ότι υπήρχε μια άτυπη νομιμοποίηση του φαινομένου στη συνείδηση του κόσμου, ο οποίος δεν έβλεπε την κατάσταση αυτή ως τίποτα παραπάνω από μια απέλπιδα προσπάθεια των μικροπωλητών να βγάλουν τα προς το ζην. Σήμερα, 20 χρόνια - και ένα εκατομμύριο μετανάστες- αργότερα, με τη σταθερή δαιμονοποίηση του μεταναστευτικού πληθυσμού και την στοχοποίησή του για τα περισσότερα παράδοξα που συμβαίνουν στη χώρα, το παρεμπόριο έχει βαφτιστεί ως ένα από τα βασικότερα αίτια της οικονομικής καθίζησης της Ελλάδας και οι κινητοποιήσεις για την πάταξη του φαντάζουν τεράστιες, αν λάβει κανείς υπόψη τα τελευταία μέτρα.

Η περίπτωση των παράνομων CD

Παναγιώτης Χίνης,

Στέλεχος της εταιρίας Deloitte, εταιρείας που προσφέρει ελεγκτικές, φορολογικές, χρηματοοικονομικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες και ασχολείται με τη μουσική πειρατεία στην Ελλάδα

Το 99% των δισκογραφικών εταιρειών παγκοσμίως, είναι πελάτες της εταιρείας. Η Deloitte είναι ένας από τους οργανισμούς παροχής επαγγελματικών υπηρεσιών παγκοσμίως, με δυναμικό 135.000 στελέχη σε 150 χώρες. Σήμερα κατέχει μια από τις υψηλότερες θέσεις σε εθνικό επίπεδο και είναι σε θέση μέσω του διεθνούς δικτύου της και των εξειδικευμένων στελεχών της να προσφέρει ελεγκτικές, φορολογικές, χρηματοοικονομικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα όσον αφορά την καταπολέμηση των προβλημάτων που απορρέουν απ' το φαινόμενο?

«Το θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελούσε και συνεχίζει και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα σχετικά με τη περίπτωση των παράνομων CD, καθώς δικαστικά συνεχίζει και υφίσταται ως κάτι μη χειροπιαστό, αμελητέο, καθιστώντας έτσι πολύ δύσκολο το έργο των αρχών, που καταλήγουν να παρασύρονται από τη λαίλαπα της γραφειοκρατίας.»

Θεωρείτε πως το παράνομο εμπόριο εντάσσεται στην κατηγορία του οργανωμένου εγκλήματος?

«Πίσω από την κατασκευή ενός CD υπάρχει ένας ολόκληρος κόσμος. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, όσον αφορά το παρεμπόριο, έχουμε να

αντιμετωπίσουμε ένα οργανωμένο κύκλωμα εγκλήματος, του οποίου η εξάλειψη θα πρέπει να αποτελέσει ύψιστη προτεραιότητα της εκάστοτε κυβέρνησης αλλά και όλων των πολιτών. Μόνο από τις πωλήσεις των CD, τα διαφυγόντα έσοδα του δημοσίου και των ασφαλιστικών οργανισμών τις προηγούμενες δεκαετίες είναι αστρονομικά ποσά. Βέβαια δεν μπορεί να μείνει κανείς σ' αυτό, με τα καταστήματα λιανικής, τους έλληνες καλλιτέχνες και άλλες εταιρίες να έχουν επίσης τεράστια ζημιά από την όλη κατάσταση.»

Πότε θεωρείτε ότι το διογκώθηκε το πρόβλημα?

«Κομβικό σημείο για την διόγκωση του συγκεκριμένου κλάδου του παρεμπορίου ήταν το έτος 1996, οπότε και αποσύρθηκαν οι κασέτες από το χώρο, με τα CD να κάνουν δυναμική είσοδο. Η πρώτη πειρατεία ξεκίνησε με εργοστασιακά CD από πρώην χώρες του Ανατολικού Μπλοκ (Βουλγαρία, Ουκρανία, Σοβιετική Ένωση κλπ). Από το 2000 και μετά άρχισαν να κατασκευάζονται τα CD-R στην Ελλάδα. Πρώτα απ' όλους άρχισαν να τα χρησιμοποιούν οι Αθίγγανοι και μετά οι Νιγηριανοί, στην Αγία Βαρβάρα. Οι πρώτοι χρησιμοποιούσαν τους δεύτερους, οι οποίοι ύστερα από δύο χρόνια περίπου ανεξαρτητοποιήθηκαν και ξεκίνησαν τη δική τους παράνομη επιχείρηση.»

Υπάρχει αναμφίβολα σύνδεση των έγχρωμων μεταναστών με την πώληση δίσκων. Πότε ξεκίνησε αυτό?

«Το στερεότυπο μαύρος- CD» ξεκίνησε περίπου τα τέλη της δεκαετίας του '90, θαρρώ, και τώρα που το σκέφτομαι ναι, συμβαδίζει με αυτό που σας είπα πριν, την ανεξαρτητοποίηση δηλαδή των Νιγηριανών από τους Ρομά και την είσοδό τους στο «παιχνίδι. Από το 2008 κι ύστερα αρχίζουν και δραστηριοποιούνται στο χώρο οι Πακιστανοί, οι οποίοι αποτελούν πλέον ένα αρκετά σημαντικό κομμάτι των μεταναστών στη χώρα μας. Αυτή τη στιγμή είναι οι δυνατότεροι παίκτες»

Νομοθετικά γνωρίζετε τι συμβαίνει?

«Ψηφίστηκε ένας αρκετά σκληρός νόμος, ο Ν.2121/93 αν θυμάμαι καλά, ο οποίος ορίζει ως κακούργημα την κατοχή- ιδιοκτησία εργαστηρίου- αποθήκης η οποία φιλοξενεί παράνομο εμπόρευμα, ενώ ταυτόχρονα η πώλησή του θεωρείται πλημμέλημα».

Υπάρχουν στατιστικά στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να μας δώσουν μια εικόνα?

"Η ζημιά και οι απώλειες λόγω της μουσικής πειρατείας και μόνο υπολογίζονται τη δεκαετία 1996-2005 στο ποσό των 965.050.000 ευρώ, με το μεγαλύτερο μερίδιο να καταγράφεται από τα διαφυγόντα έσοδα των καταστημάτων λιανικής, που υπολογίστηκαν περίπου σε 447.700.000 ευρώ.

Απόψεις μικροπωλητών

N. , Νιγηριανός 22 ετών

«Κάθε μέρα έρχονται και μας διώχνουν από παντού. Μας έχουν χτυπήσει, μας βρίζουν, μας κυνηγάνε σα να είμαστε ζώα. Εγώ έχω κοιμηθεί πάνω από δέκα φορές σε κελί. Δεν μας δίνουν “χαρτιά” για να δουλέψουμε νόμιμα. Κάπως πρέπει να ζήσουμε και εμείς». Ο 22χρονος Νιγηριανός, κάνει τη συγκεκριμένη δουλειά εδώ και 3 χρόνια.

Τ. Πακιστανός, 24 ετών

«Πούλησα τα πάντα πίσω, δανείστηκα και δούλευα ασταμάτητα για να καταφέρω να πληρώσω τη μεταφορά μου. Δουλεύω για ποσά που ούτε τα λογαριάζετε. Δίνουμε λεφτά όμως στην Ελλάδα, πληρώνουμε κάθε μέρα μέσα από φαγητά, νερό, τσιγάρα. Και λεφτά δεν έχω ούτε για να μιλήσω με τα παιδιά μου και τη γυναίκα μου. Το μόνο που παίρνουμε είναι μόνιμος φόβος και ξύλο. Στο Αλλοδαπών με έχουν αφήσει χωρίς φαγητό, με ξύλο, ψεκασμούς, απειλές ότι θα με σκοτώσουν. Ούτε ζώα να ήμασταν. Εγώ είμαι τώρα ο εχθρός; Τα 10-20 ευρώ που βγάζω τη μέρα σάς φταίνει; Έφυγα από τη χώρα μου και νόμιζα ότι εδώ θα μπορώ να δουλέψω. Βρες μου εσύ μια δουλειά και θα πάω».

Είναι όμως η λύση να εντοπίζεται το πρόβλημα στους μικροπωλητές και στο εμπόρευμα; Είναι σαν να προσπαθείς να αντιμετωπίσεις το πρόβλημα των ναρκωτικών κυνηγώντας τα βαποράκια και κατάσχοντας τη δόση τους. Συνεχώς υπάρχουν νέοι αντικαταστάτες και δεκάδες κοντέινερ με αρκετά προϊόντα για να δημιουργήσουν πολλαπλάσια από τα κατασχεθέντα «σεντόνια».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πρόβλημα του παρεμπορίου είναι πολυσύνθετο και επηρεάζει πολλές κοινωνικές ομάδες με άμεσους και έμμεσους τρόπους. Έτσι, από την μία μεριά έχουμε τον παράνομο μικροπωλητή ο οποίος χρησιμοποιεί το παρεμπόριο ως μόνο μέσο επιβίωσης ενώ συχνά γίνεται θύμα επιτηδείων οι οποίοι τον εκμεταλλεύονται και από την άλλη, έχουμε τους νόμιμους πωλητές οι οποίοι χάνουν καθημερινά εισοδήματα με αποτέλεσμα πολλοί από αυτούς να οδηγούνται στο κλείσιμο, κατά συνέπεια να μειώνονται οι θέσεις εργασίας και να αυξάνεται η ανεργία κ.ο.κ. Επιπλέον, το κράτος χάνει εισροές και ταυτόχρονα πολλές εργατοώρες εργαζομένων που απασχολούνται με αυτό το ζήτημα. Η άμεση καταστολή κάθε ενέργειας παρεμπορίου χωρίς επιμέρους μέτρα που θα καθορίζουν και τις υπόλοιπες εκφάνσεις του, πέραν των οικονομικών ζητημάτων, μπορεί να οδηγήσει σε έκρηξη της εγκληματικότητας. Από την άλλη μεριά, η ανοχή του οδηγεί σε εξαθλίωση ένα σύνολο πολιτών οι οποίοι διέθεταν νόμιμα τα προϊόντα τους, τηρούν την νομοθεσία, καταβάλουν εισφορές στο κράτος και δημιουργούν θέσεις εργασίας. Επιπλέον, συχνά τα διατιθέμενα παράνομα προϊόντα δεν τηρούν προδιαγραφές ασφαλείας και μπορεί να αποτελούν κίνδυνο για την δημόσια υγεία ειδικά όταν πρόκειται για βρώσιμα υλικά.

«Η ανάμειξη παραγόντων των κυβερνήσεων στην οργάνωση του οικονομικού εγκλήματος πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Το έγκλημα δεν αιωρείται. Το έγκλημα διεξάγεται στην κοινωνία και στα παράγωγά της: τα κόμματα, τους θεσμούς, τις κυβερνήσεις, τα καθεστώτα... Το οργανωμένο έγκλημα είναι φυσική έκφραση συγκεκριμένων συμφερόντων μέσα στο πλαίσιο της ίδιας της λειτουργίας του κράτους. Το οργανωμένο έγκλημα είναι μέρος του Κράτους και όχι Κράτος εν Κράτει.»²⁰

²⁰ Δρακόπουλος Λ., 2002, *Κράτος και Οργανωμένο Έγκλημα*, σελ 13.

Είναι λοιπόν το παραεμπόριο οργανωμένο έγκλημα? Όλα τα παραπάνω - θεωρητικά μοντέλα, απόψεις των αρμοδίων, ομοιότητες και κοινή δομή και ιεράρχηση ανάμεσα στους όρους- μπορούν να οδηγήσουν κάποιον να δώσει εκ του ασφαλούς μια θετική απάντηση. Πως μπορεί να αντιμετωπιστεί λοιπόν το φαινόμενο? Η απάντηση είναι : Μόνο με τους πόρους, τη μεθοδικότητα και το σχεδιασμό που απαιτούνται για την πάταξη του **οργανωμένου εγκλήματος**, εφόσον η πολιτεία αποφασίσει να το εκλάβει ως τέτοιο.

Το κομμάτι της «κοινωνικής νομιμοποίησης» του κυκλώματος είναι μία ακόμη παράμετρος του προβλήματος. Πολλές φορές τα όργανα κάνουν τα «στραβά μάτια» στους τόσους βιοπαλαιστές που πουλούν παράνομα για να βγάλουν το ψωμί τους. Αυτό δεν είναι απλά πονοφυχία. Είναι και σκοπιμότητα για τη δημιουργία της κοινωνικής αποδοχής, της κοινωνικής νομιμοποίησης του συνόλου του παρεμπορίου. Όταν νομιμοποιείται ένας μικρός βιοπαλαιστής στο όνομα του ανθρωπισμού, η κοινωνία εθίζεται να αποδέχεται ότι το παρεμπόριο έχει κοινωνική διάσταση και κοντά στο μικρό νομιμοποιεί στη συνείδησή της και το μεγάλο παρέμπορο. Σταδιακά γύρω από το μεγάλο λαθρέμπορο σχηματίζεται μια εξαρτημένη κοινωνική βάση που τον υπηρετεί (μικροί παρέμποροι) και μια κοινωνική συνείδηση που τον ανέχεται.

Το παρεμπόριο είναι ένα πρόβλημα που θέτει στην πολιτεία και στις οργανώσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων το καθήκον να το εξετάσουν όχι ως ένα απομονωμένο φαινόμενο που αρχίζει και τελειώνει με την παραβίαση της συναλλακτικής και φορολογικής νομοθεσίας αλλά ως ένα σύνθετο κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο ενσωματωμένο από χρόνια στη λειτουργία του συστήματος.

Κατά κανόνα το παρεμπόριο αντιμετωπίζεται μέχρι σήμερα ευκαιριακά και αποσπασματικά από την πολιτεία ενώ η συνήθης πρακτική είναι η λήψη

περιοδικών κατασταλτικών μέτρων αστυνομικής φύσης που εξαντλούνται μόλις μειωθεί η οξύτητά του.

Αυτό είναι μια λάθος πρακτική που επικαλύπτει και αναπαράγει το πρόβλημα αφού αφήνει άθικτες τις αιτίες και τις πηγές εμφάνισης του παρεμπορίου.

Το παρεμπόριο είναι μέρος της παραοικονομίας που υφίσταται στο οικονομικό μας σύστημα. Η παραοικονομία όπως είναι γνωστό έχει πολλές πηγές και πολλούς φορείς και δεν μπορούμε ευκαιριακά να την εντοπίζουμε άλλοτε στους μικρομεσαίους, άλλοτε στους μανάβηδες και άλλοτε στα καροτσάκια ή στους «κινέζους».

Στο φαινόμενο εμπλέκονται χιλιάδες άνθρωποι. Πέρα από οικονομικό είναι και κοινωνικό πρόβλημα. Ωστόσο οφείλουμε να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα. Δεν είναι όλοι ίδιοι και δεν εγκληματούν όλοι στον ίδιο βαθμό. Ο βιοπαλαιστής, ο πρόσφυγας, ο λαθρομετανάστης, ο άνθρωπος του ποδαριού δεν σχετίζεται με το μεγαλολαθρέμπορο που κερδίζει εκατομμύρια από το παρεμπόριο. Ο ένας προσπαθεί να ζήσει ενώ ο άλλος πλουτίζει σε βάρος και των πρώτων που διεξάγουν τη «λιανική» του παρεμπορίου και σε βάρος όλης της κοινωνίας. Ανεξάρτητα αν και οι δύο είναι παραβάτες και πρέπει να υποστούν τις κυρώσεις του νόμου, αποτελούν διαφορετικής διάστασης πρόβλημα. Δυστυχώς εδώ ή θα τιμωρούνται οι μικροί ή δεν θα τιμωρείται κανείς για να διαχέεται σε όλους και σε κανέναν η ενοχή.

Ωστόσο εφ' όσον δεν μπορεί να ξεφύγει κανείς βρίσκοντας αλλού δουλειά, όλο το κύκλωμα είναι από ψηλά παράνομο και μόνο με όρους παρανομίας μπορεί να δουλέψει και να μένει σ' αυτό. Αν όμως κτυπηθεί το μεγάλο παρεμπόριο και να θέλει θα είναι σχεδόν αδύνατο να είναι μικροπαρέμπορος.

Οι συνθήκες άσκησης του παρεμπορίου έχουν αλλάξει τόσο που έξω από το κύκλωμα δεν είναι δυνατό να ασκηθεί.

Όσο για το μεγάλο λαθρέμπορο όχι μόνο δεν θέλει να νομιμοποιηθεί και να χάσει τα παράνομα κέρδη αλλά διαθέτει και τεράστια ποσά για να διαφθείρει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και να διαφυλάξει την παράνομη δραστηριότητά του. Αυτός δεν παλεύει για την επιβίωση, παλεύει για το παράνομο κέρδος και μπροστά σ' αυτό δεν σταμάτα με τίποτα.

Η διαφθορά των ελεγκτικών μηχανισμών αποτελεί σίγουρα μια από τη ρίζα του προβλήματος. Είναι γεγονός ότι το παρεμπόριο κρύβει μεγάλες ευκαιρίες παράνομων κερδών. (Πίσω από τον βιοπαλαιστή με το καρτσάκι ή τον μετανάστη με το μπόγο κρύβεται μια παράνομη μεγάλη εισαγωγή με χιλιάδες εμπορεύματα.) Τα «κυκλώματα» που πλουτίζουν από τέτοιου είδους παράνομες δραστηριότητες σε βάρος των μεμονωμένων οικονομικών (λαθρο)μεταναστών που παρανομούν για το ψωμί τους αποτελούνται από την - αλλοδαπή ή ντόπια - μαφία του παρεμπορίου η οποία δεν θέλει να νομιμοποιηθεί και να χάσει τα παράνομα κέρδη της. Γι' αυτό διαθέτει και τεράστια ποσά για να διαφθείρει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Καθώς δε το κράτος δεν φαίνεται διατεθειμένο να συγκρουστεί με ισχυρά συμφέροντα εξαντλεί τη δίωξή του κατά κύριο λόγο σε πρόσφυγες και μετανάστες παραβάτες. Επιπροσθέτως, η αδιαφορία της πολιτείας, των οργάνων της τάξης και των αρμόδιων φορέων επιδεινώνουν την ήδη δυσμενή κατάσταση. Όπως επιβεβαιώνουν οι εκπρόσωποι της επιχειρηματικής τάξης, νόμοι υπάρχουν αλλά πολιτική βούληση δεν υπάρχει. Παρά το γεγονός ότι πολλοί φορείς του εμπορίου έχουν λάβει υποσχέσεις από την κυβέρνηση για την αντιμετώπιση του παρεμπορίου, μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Εφ' όσον οι παραπάνω δυσλειτουργίες, οι απαράδεκτες παραλείψεις και η εγκληματική αδιαφορία - τόσο των ελεγκτικών μηχανισμών, όσο και των

κρατικών φορέων - παραμένουν αδικαιολόγητα ατιμώρητες, το πρόβλημα θα εξακολουθήσει να διαιωνίζεται. Οι έλεγχοι περιορίζονται σε σποραδικές συλλήψεις μικροπωλητών, χωρίς να γίνεται στοχευμένη αναζήτηση των αποθηκών, στις οποίες φυλάσσονται ή μέσω των οποίων διακινούνται παραποιημένα προϊόντα. Το εφιαλτικό σενάριο της χρεοκοπίας εμπορικών επιχειρήσεων και μαζικών απολύσεων, επιβάλλει άμεσα την επιστροφή του κύκλου εργασιών, από το παρεμπόριο, στο νόμιμο στεγασμένο εμπόριο. Συνεπώς, απαιτείται η ανάληψη άμεσης και συντονισμένης δράσης περιορισμού του φαινομένου με μια σειρά αυστηρών μέτρων από την πολιτεία που θα εφαρμόζονται ανεξαιρέτως. Η λύση πρέπει να αναζητηθεί αφ' ενός στην περαιτέρω βελτίωση των ελεγκτικών μηχανισμών - ιδίως στα μεγάλα λιμάνια - ώστε να αυξηθεί ο αριθμός των δεσμευόμενων προϊόντων, και αφετέρου στην προώθηση διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση του φαινομένου στη γενική του διάσταση. Απαιτείται η διενέργεια μεγαλύτερου και συστηματικότερου έλεγχου τόσο στα τελωνεία όσο και στις αποθήκες όπου συγκεντρώνονται αυτά τα εμπορεύματα καθώς επίσης και στο δίκτυο πώλησης, στα πεζοδρόμια, τους δρόμους, τις πλατείες, στους παράνομους μικροπωλητές, οι οποίοι τα προμηθεύουν στον καταναλωτή. Γι' αυτό και πρέπει να εντατικοποιηθεί η αστυνόμευση των περιοχών του κέντρου, όπου ανθεί η παράνομη εμπορική δραστηριότητα. Επιβάλλεται, επίσης, να υπάρξει αποτελεσματικότερος συντονισμός μεταξύ των διαφόρων αρμόδιων ελεγκτικών οργάνων και πλήρης αποσαφήνιση της αποστολής τους, καθώς και να εξασφαλιστούν όλα τα αναγκαία μέσα για την αποτελεσματικότερη άσκηση της αποστολής των παραπάνω φορέων. Θα πρέπει, επίσης, να υπάρξει εφαρμογή της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας που προβλέπει την καταστροφή των παράνομων προϊόντων, η οποία μπορεί να γίνεται ακόμη και με χρήση σπρέι ανεξίτηλου χρώματος από τη δημοτική αστυνομία. Τέλος, θα πρέπει να προωθηθούν άμεσα καμπάνιες ενημέρωσης των καταναλωτών για τους κινδύνους που ενέχουν τα προϊόντα απομιμήσεων, αλλά και για τις αρνητικές συνέπειες που έχει το παρεμπόριο για την ελληνική αγορά και την απασχόληση.

Όπως εξηγούν και στελέχη της αγοράς, το παρεμπόριο δεν είναι σε καμία περίπτωση αυτοτελές πρόβλημα, αλλά συνδέεται άμεσα με ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, που είναι η παραοικονομία. Η τελευταία θα περιοριστεί μόνο με την λειτουργία μιας χρηστής διοίκησης – διακυβέρνησης, με επιτυχείς προσπάθειες πάταξης της διαφθοράς, με αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος, με δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών, με βελτίωση των ελεγκτικών μηχανισμών, με την παραδειγματική τιμωρία των παρανομούντων και με βελτίωση των προσφερόμενων δημόσιων αγαθών.

Συχνά, πίσω από τον παράνομο μικροπωλητή, λειτουργεί μια οργανωμένη σπείρα η οποία καρπώνεται και την πλειοψηφία των εισροών που προέρχονται από αυτόν. Δεν είναι λίγες οι φορές, που η πώληση συγκεκριμένων προϊόντων έχει «γκετοποιηθεί» και γίνεται μόνο από συγκεκριμένες ομάδες καταδικάζοντας αυτούς τους ανθρώπους σε συγκεκριμένο βιοτικό επίπεδο. Ακόμα και οι θέσεις που καταλαμβάνουν στον χώρο προκειμένου να διαθέτουν τα προϊόντα τους συχνά καθορίζεται από αυτές τις σπείρες. Η Δημοτική Αρχή σε συνδυασμό με την Ελληνική Αστυνομία προσπαθεί να καταστείλει τέτοιου είδους φαινόμενα αν και συχνά ο εντοπισμός τους δεν είναι εύκολος, αφού οι εξαρτώμενοι από αυτούς φοβούνται να μιλήσουν στις αρμόδιες αρχές δεδομένου και του γεγονότος ότι η πλειοψηφία τους δεν διαθέτει καν άδεια παραμονής στην χώρα.

Τεράστιο επίσης ζήτημα, το οποίο προκύπτει με το συνδυασμό των τοποθετήσεων των συνεντευξιαζόμενων και τις απόψεις των εμπλεκόμενων αρμοδίων και από την άλλη της βάσης του θεωρητικού μοντέλου του Ruggiero είναι η ανάλυση του φαινομένου - και ως εκ τούτου η αντιμετώπισή του- από την πλευρά της "νομιμότητάς" του.

Όπως υποστήριξε ο Ruggiero και όπως επίσης αναφέρει ο **De Mailland** , η σύγχρονη οικονομία και η εγκληματική δραστηριότητα «επιβάλλονται από κοινού»²¹. Το ίδιο πλαίσιο τονίζει στην - αδημοσίευτη- διατριβή της η Β.Βασιλάντωνοπούλου, η οποία παραπέμπει στη στο σύγγραμμα του P. Arlacchi (La Mafia Imprenditrice, 1983) και τονίζει : " Ο Arlacchi κρούει τον κώδωνα του κινδύνου απέναντι σε ένα νέο φαινόμενο, το οποίο ο συγγραφέας ονομάζει 'επιχειρηματική μαφία' και το οποίο αφορά στην παγίωση στενών δεσμών ανάμεσα στον κόσμο των επιχειρήσεων και σε εκείνον της οργανωμένης εγκληματικότητας καθώς και στην τάση της τελευταίας να υιοθετεί στρατηγικές επιχειρηματικού τύπου."²²

Και αλήθεια, πέρα από τις επιχειρήσεις "σκούπα" που λαμβάνουν χώρα αρκετά συχνά και τις καθημερινές περιπολίες των μικτών κλιμακίων της αστυνομίας, οι αρμόδιοι, μιλώντας για πάταξη του παρεμπορίου εστιάζουν στην εύρεση των αποθηκών και την καταστροφή των λαθραίων υλικών και στη σύλληψη των μικροπωλητών. Ελάχιστα δίνεται βάση στη νόμιμη πλευρά του φαινομένου, όπου επιχειρήσεις υιοθετούν παράνομες πρακτικές ώστε να αποκτήσουν κέρδος - συμπέρασμα που απορρέει και από τις συνεντεύξεις των αρμοδίων.

Εν κατακλείδι, οι αρμόδιοι θα μπορούσαν να δώσουν βάση σε άλλους άξονες, ίσως πιο ριζικούς για την αντιμετώπιση του φαινομένου:

- Στον έλεγχο νόμιμων εταιριών παραγωγής - π.χ. Καπνοβιομηχανίες
- Στον τρόπο μεταφοράς των τεραστίων ποσοτήτων λαθραίων εμπορευμάτων, εντατικοποιώντας τους έλεγχους στα φορτηγά
- Στη διαφθορά των κρατικών αρχών, καθιερώνοντας εντατικότερο έλεγχο στα τελωνεία

²¹ De Mailland J., 1998, Un monde sans loi. La criminalite financiere en image, Stock, Paris, σελ 44.

²² Β. Βασιλάντωνοπούλου, 2012, *Το έγκλημα του λευκού περιλαιμίου από εγκληματολογική και θυματολογική σκοπία*, σελ 268

Τέλος, το παραεμπόριο και η παραοικονομία θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά και με μια ορθή πολιτική για το μεταναστευτικό φαινόμενο, καθώς είναι ξεκάθαρο πια ότι οι μεταναστευτικές ομάδες αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται στις δράσεις αυτές.

Η διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα θα μπορούσε να στραφεί σε χάραξη ουσιαστικών πολιτικών οι οποίες θα περιστρέφονταν γύρω από τους εξής άξονες:

- Στη διατήρηση και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στη δημιουργία μιας νέας κοινωνικής συνείδησης η οποία θα λειτουργεί σαν «κόλλα», σαν ενοποιητικό στοιχείο του κοινωνικού γίγνεσθαι που έχει προκύψει από την παρουσία των μεταναστών στη χώρα.
- Στην προάσπιση των δικαιωμάτων και της ποιότητας ζωής των κατώτερων λαϊκών στρωμάτων, τα οποία αντιμετωπίζουν άμεσα τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης και πλήττονται από τις παρενέργειες του μεταναστευτικού φαινομένου.
- Στη διαμόρφωση συνθηκών ισονομίας, ένταξης και ενσωμάτωσης για τους νόμιμους μετανάστες, όπως επίσης και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για τους παράνομους.
- Στην αποφυγή σύνδεσης του μεταναστευτικού φαινομένου με εκείνο της εθνικής κυριαρχίας και ανεξαρτησίας.
- Στην ένταξη των μεταναστών της δεύτερης γενιάς μέσω ενός «ανοιχτού» εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι πολιτικές διαχείρισης του ζητήματος, ασχέτως από τους άξονες που θα βασιστούν θα πρέπει να συγκλίνουν στην ενσωμάτωσή τους. Αυτό συνεπάγεται και την ένταξή τους – όσο αυτό είναι δυνατόν υπό την παρούσα φάση- στις επίσημες μορφές της οικονομίας, απομακρύνοντας τους από την παραοικονομία και τη μαύρη εργασία. Κατ' αυτό τον τρόπο θα

πραγματοποιούταν ένα αποτελεσματικό χτύπημα στο παραεμπόριο, πολύ πιο ουσιαστικό από τις συλλήψεις μικροπωλητών και την κατάσχεση και καταστροφή παράνομων εμπορευμάτων, εφόσον το πρόβλημα θα αντιμετωπιζόταν από τη ρίζα του.

Οι δυνατότητες κοινωνικής ανέλιξης, το πέρασμα στην ειδικευμένη εργασία, αποτελούσαν μια υπαρκτή προοπτική για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών κατά τις προηγούμενες δεκαετίες . Καθώς όμως εντείνεται η οικονομική κρίση, οι περισσότερες διέξοδοι κλείνουν, τουλάχιστον ως νόμιμη δραστηριότητα και το παραεμπόριο ανθεί. Η ιδιότυπη συμμετοχή των μεταναστών, ειδικά των τελευταίων κυμάτων από την Αφρική και την Ασία, στην ελληνική οικονομία περισσότερο διαιωνίζει και αναπαράγει τις ανισότητες παρά λειτουργεί ως κοινωνική ενσωμάτωση.

Εν κατακλείδι, η λύση για την απορρόφηση των μεταναστευτικών πληθυσμιακών ομάδων από τη λαίλαπα της παραοικονομίας φαίνεται να βρίσκεται στην ενσωμάτωσή τους όχι τόσο μέσω της αγοράς εργασίας και μιας νόμιμης δουλειάς – ελέω των συνθηκών που έχουν διαμορφώσει την τωρινή οικονομία αλλά και τους δείκτες ανεργίας- όσο στο να τους προσφερθούν ουσιαστικού λόγου μέσω της σταδιακής ενσωμάτωσής τους να μείνουν μακριά από αυτή και να αποτελέσουν ενεργά μέλη μιας κοινωνίας που δεν θα τους περιθωριοποιεί αλλά θα τους εντάσσει.

Baldwin- Edwards M. & Arango J. , 1999, "Immigrants and the Informal Economy in Southern Europe"

De Mailland J., 1998, "Un monde sans loi. La criminalite financiere en image, Stock"

Green Nancy L., 2002, «Repenser Le Migrations» Presses Universitaires de France

International Organization for Migration, World Migration 2008. Managing Labour Mobility in the Evolving Global Economy. Volume 4- IOM World Migration Report Series 2008

Jahn A, & Straubhaar T., 1999, A Survey of Economics of Illegal Migration, στο Immigrants and the Informal Economy in Southern Europe

Reyneri E., 1997 The Mass Legalization of Migrants in Italy: Permanent or Temporary Emergence from the Underground Economy?, στο "Immigrants and the Informal Economy in Southern Europe"

Ruggiero V., 1996, Organised and Corporate Crime in Europe- Offers that Can't be Refused"

Ruggiero V., 2000, Markets and Crime- Essays in Anti- Criminology

Saviano R., 2006, "Gomorra"

Short M., 1991, "Crime Inc. The Story of Organised Crime"

Smith D.C. Jr, 1980, "Paragons, Pariahs and Pirates: A Spectrum- Based Theory of Enterprise", στο Crime and Delinquency

Ελληνική Βιβλιογραφία

Βασιλαντωνοπούλου Β., 2012, Το έγκλημα του λευκού περιλαίμιου απο εγκληματολογική και θυματολογική σκοπιά

Καρύδης Β., «ΟΨΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Ποινική Δικαιοσύνη. Ηθικοί Πανικοί Έρευνες και Θεωρία»,

Στ. Γεωργούλας, 2001, «Η νέα μεταναστευτική κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα και η νομιμοποίησή της» και Ι. Κούρτοβικ «Μετανάστες: Ανάμεσα στο δίκαιο και τη νομιμότητα(Δελτίο Εγκληματικότητας)», στο Αθ. Μαρβάκης, Δ. Παρσάνογλου, Μ. Παύλου (επιμ.), Μετανάστες στην Ελλάδα

Ιορδάνης Ψημμένος, 1995, «Μετανάστευση από τα Βαλκάνια- Κοινωνικός Αποκλεισμός στην Αθήνα»

Δρακόπουλος Λ., 2002, Κράτος και Οργανωμένο Έγκλημα